

POSTOJNSKI

PREPIH

OKTOBER 2020 111 LETNIK 14

OBCINA
POSTOJNA

Na Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna so se razveselili tretjega mesta, ki ga je v natečaju Turistične zveze Slovenije Moja dežela – lepa in gostoljubna v kategoriji mladinskih prenočišč prejel Youth Hostel Proteus. K dosežku je zagotovo pripomoglo tudi novo trajnostno šotorišče, ki so ga uredili s pomočjo sredstev Evropskega sklada za razvoj podeželja. Čestitamo celotni ekipi – od čistilke do ravnateljice – ki je zaslužna za uspešnost hostla, torej Mihi, Cvetki, Joanu, Špeli, Milevi, Amiri in Igorju.

Zdaj je čas, da držimo skupaj

To nesrečno leto 2020 nas ponovno postavlja na preizkušnjo. Z vsakim dnem poslušamo in slišimo o vedno večjem številu okuženih posameznikov. Kar nas morda razdvaja. Nekateri verjamejo, nekateri pač ne. Dejstvo pa je, da so številke visoke in da ni še točno jasno, kdaj se bo krivulja znova obrnila navzdol. Ampak zagotavljam vam, da se bo. Če se je spomladi, se bo jeseni tudi. In to ne sama od sebe. Temveč je potrebno sodelovanje vseh nas, da ji pomagamo.

Navodila stroke so. Ukrepi so sprejeti. Nekatere poznamo že od pomladi, drugi so prišli v veljavo pred kratkim. Na nas je, da jih upoštevamo. Dejstvo je, da nekdo mora držati vajeti v rokah in voditi protokol. Ni lahko in ni hvaležno. Politika v tem trenutku ne igra glavne vloge. Oziroma, je ne bi smela igrati.

Prihaja nekaj kritičnih tednov. Tudi v naši bližini poznamo vedno več takšnih, ki so preboleli ta nesrečni virus. Eni lažje drugi težje. In zdaj je čas, da ne mislimo le nase. Četudi ste vi ali vaš bližnji z lahkoto preboleli okužbo, drugi mogoče te sreče nima oziroma je ne bo imel. In zaradi njega si nadenite masko. Zaradi njega si večkrat umijte in razkužite roke. Zaradi njega upoštevajte varnostno razdaljo.

Zdaj ni čas za prepire. Ni čas za teorije zarot. Ni čas za politiko. Vse naštetu ne koristi popolnoma nikomur, še najmanj pa tistim, ki se od blizu soočajo z boleznijo. Bolj kot kadarkoli je čas, da pokažemo, da smo ljudje. Ljudje, ki znamo držati skupaj, ko je to najbolj potrebno. Ki skrbimo za svoje prijatelje in znance. Ki skrbimo za svoje zdravje in zdravje vseh okoli nas.

Dajmo. Med zadnjimi smo dosegli rdeče številke. Potrudimo se vsi skupaj, da bomo prvi, ki se jih bomo otresli. Zdržimo še malo, da bo letošnje leto le še grd spomin in bomo zdravi zakorakali v prihodnjo pomlad.

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Poček in ultimati

tu živimo:

KS Postojna

na obisku:

Patronažno varstvo

Na naslovnici: (v prvi vrsti, od leve proti desni): Miha Uhelj, Cvetka Kermel in Joan Španič, (v drugi vrsti, od leve proti desni) Špela Čuk, Mileva Šiljak, Amira Korlat in Igor Žefrin; fotografija: Foto Atelje Postojna

POSTOJNSKI PREPIH Postojnski prepil je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.
• Postojna, oktober 2020, leto izdaje 15, številka 111
• Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepil, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilh@postojna.si • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepil (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Gabriela Brovč, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar in Tadeja Logar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Študent naj bo?

Fran Saleški Finžgar je svoje gimnazijske tegobe popisal v pripovedi z naslovom Študent naj bo. Težave takratne mladine s konca 19. stoletja bi težko primerjali z današnjimi, a vseeno lahko povlečemo kakšno vzporednico. Zelo pomenljiva je ločnica med meščani in podeželani, kako nam kulturni kapital lahko olajša študijsko pot ali pa izpostavimo strah pred razočaranjem naših staršev. To so teme, ki jih zlahka preslikamo v katerokoli obdobje.

Preselimo se v leto 2020. Ulice in šolske klopi v začetku septembra zavzamejo učenci in dijaki, z oktobrom pa se v naša univerzitetna mesta podajo še študentje. Tudi letos je ob pričetku študijskega leta vsaj za trenutek zgedalo, da vse poteka bolj ali manj po ustaljenih tirnicah. Toda kmalu je postalo jasno, da spet prihaja čas študija na daljavo. Ko so se posamezne regije pričele barvati v rdeče, se je vse več študijskih obveznosti preselilo na splet.

»Izkoristi študijska leta, to je najlepše obdobje tvojega življenja,« so mi pogosto govorili. Sprva jim nisem verjel, a se je izkazalo, da mi predajajo res modre besede. Potrditev so bili že prvi dnevi tega velikega mejnika. Prvi pogovori s predstojnico oddelka, prvi trepljaj nove sošolke in povabilo na kavo. Vse se je lepo povežalo, označil bi ga za nov začetek. Prvi zametki navezovanja novih stikov in prijateljstev. Po dvanajstih letih primarnega in sekundarnega izobraževanja, ponavljanja suhoparnih osnov različnih predmetov, ko se ti kakšen dan zdi, da sediš v klopi po neki krivi obsodbi, je končno prišel čas, da izbereš pot, ki ti resnično vzbuja vedoželjnost.

Ne gre le za študij. Za mnoge se takrat zgodijo prva selitev od doma, prva srečanja z novimi »cimri«, prve resne zveze. Na nek način konkreten korak na poti k odraslosti in samostojnosti. Gre za obdobje razvoja osebnih značajskih lastnosti. Seveda ne moremo govoriti samo o lepih trenutkih. Nekateri cimri hitro dokažejo, da ne razumejo pomena sobivanja. Trenja med različnimi osebnostmi niso nekaj nenavadnega ... Da ne začnemo z izkoriščevalskimi najemodajalci. Potem je tu delo na študentsko napolneno, ki včasih zavzame večji del dneva kot pa študij. Malo je takšnih, ki danes ne služijo denarja, da si vsaj delno pokrijejo osebne izdatke.

Le v nekaj letih so se med predavanji zgodila razsvetljenja, nova odkritja. Iskreno lahko rečem, da so se stkale prav posebne kolegialne vezi med študenti in profesorji. Morda je bil za tako pristen in bogat medoseben odnos kriv prav družboslovni študij. Ali pa so v nas prepoznali mlado-stno zagnanost, ko si prepričan, da si nepremagljiv. Odpirajo se ti različni spektri družbe, vidiš krivice vsakdana, ki jih želiš popraviti. Takrat ti je nedvoumno, da je vse mogoče spremeniti. Šele ko te udari kruta resničnost življenja brez študentskih ugodnosti, se tvoje prioritete spremenijo.

Nenadoma so nekatere stvari potisnjene v kot, ker moraš v prvi vrsti misliti na lastne osnovne dobrine. Pogrešati začneš razprave pred predavanji in po njih o temah, ki so pomembne, a tolikokrat spregledane. Tu so različni družbeni konstrukti in pričakovani mejniki. Morda družbeni pritisk, da je čas za družino in lasten dom. Nato prihod okroglih obletnic, s katerimi tudi sami nase nezavedno delamo pritisk. Verjetno je skupek vsega tega razlog, da so študijska leta najlepša, ker so takratne skrbi tako drugače zastavljene.

Žalostno je, da bo nova generacija izgubila še tisti kanček študijskega življenja, ki je dajal vtis najlepšega obdobja našega življenja. Večina je to veselje že tako samoomejila – najverjetneje prav zaradi vse višjih življenjskih stroškov in nejasne prihodnosti. Prek spletnih konferenc težko navežeš takšne stike, kot jih sicer na licu mesta. Ne bo spoznavnih študijskih zabav. Naj zveni še tako nenavadno – ko si zaprt med štirimi stenami, težko delaš življenjske napake. Tudi te so ključni del odraščanja, saj se iz njih učimo.

Koronaštudentje, izkoristite študijska leta, kolikor jih boste lahko v teh danih razmerah! Na višjo silo žal nimamo vpliva. Vsekakor pa naj vam študij resnično razširi obzorja. Posrkajte znanje in se ob njem trudite širiti krog ljudi, ki vam bodo kasneje lahko pomagali odpreti vrata vaše prihodnosti. Naj se tako kot Finžgarjeva tudi vaša študijska zgodba konča z odliko.

Besedilo in fotografija: Jaka Zalar.

Poček in ultimati

Po septembrskih vojaških vajah na Počku je vodstvu Občine Postojna, ki že pol leta čaka na pobudo Ministrstva za obrambo (Mors) za nadaljevanje pogovorov glede aktivnosti na vadišču, končno prekipelo. Številne pritožbe občanov zaradi neznosnega hrupa tudi v poznih večernih urah so še dodatno spodbudile župana Igorja Marentiča, da je na ministra Mateja Tonina naslovil protestno pismo, v katerem je razmere na Postojnskem zaradi hrupnih preletov letal in streljanja z minometi opisal kot »vojno stanje«. Po medijskem »ping-pongu« je Občina na ministrstvo le naslovila vabilo na sestanek, Mors pa je potrdil udeležbo.

Kot so odgovorili z ministrstva, bodo prišli »preverit, kakšno je občinsko izhodišče za pogajanja.« Znano je, da Občina Postojna in Mors po skoraj treh letih od prekinitve prejšnjega dogovora ostajata brez novega sporazuma o aktivnostih na Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna (OSVAD), čeprav je **minister za obrambo Matej Tonin** na obisku v Postojni že spomladi napovedal nadaljevanje pogajanj. Kljub temu so na Morsu čakali na pobudo Občine.

Ta je Mors že večkrat opozorila na nevzdržno stanje ob vojaških vajah, lani pa nanj naslovila tudi protestno pismo z vsebino, podobno letošnji. »Naša pričakovanja se v tem času še vedno niso spremenila,« je zatrdil **župan Igor Marentič** in poudaril, da je to »okolje povsem neprimerno za tovrstna usposabljanja, tuje vojske pa bi se morale umakniti z vadišča pri Postojni, kar bi zmanjšalo hrup in neugoden vpliv na okolje.« Marentič je izrazil tudi obžalovanje, da se je minister popolnoma distanciral od položaja občanov Postojne, ki jih na ministr-

stvu očitno smatrajo kot »drugorazredne.«

»Več let pogajanj z delovno skupino vašega ministrstva se je končalo z odprtimi vprašanji. Hrup in nevzdržne razmere pa kljub temu ostajajo stalnica življenja v naši občini,« je še zapisal in Tonina povabil, naj v času vaj s svojimi bližnjimi sodelavci preživi nekaj dni v Postojni. Prepričan je, da bo potem spremenil svoje mnenje.

Ultimat Morsa

Odgovor Morsa na pismo z Občine ne preseneča, saj je minister Matej Tonin ob zadnjem obisku v Postojni jasno povedal, da bo osrednje vadišče Slovenske vojske (SV) ostalo na Počku. »Ukinitiv je pravzaprav edina stvar, o kateri se Mors ne more pogovarjati,« je zapisal in poudaril, da je ministrstvo vedno pripravljeno na pogovore o reševanju odprtih vprašanj. »Ko bo Občina sprejela dejstvo, da vadišče Poček dolgoročno ostaja osrednje vadišče Slovenske vojske, so vsa ostala odprta vprašanja rešljiva,« so še zapisali na

Morsu in zagotovili, da so se pripravljeno pogovarjati o omilitvenih in dodatnih varovalnih ukrepih ter o finančnih ali drugih nadomestilih za obremenitve, ki jih povzroča delovanje vojske.

Ker se zavedajo pomena dobrega sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, so od leta 2004 zaradi večje obremenjenosti sovlagali v lokalno javno infrastrukturo. Po pogodbi o sofinanciranju je bil v letih 2017 in 2018 predviden prispevek ministrstva v višini 600.000 evrov za izgradnjo novega Gasilsko-reševalnega centra Postojna (GRC). Polovico so z ministrstva nakazali Občini, preostalega denarja pa zaradi enostranske odpovedi dogovora Občina ni dobila. Konec leta 2018 je Občina Postojna na Okrajnem sodišču v Ljubljani vložila zahtevek za izterjavo 300.000 evrov, a je ministrstvo vložilo ugovor, sklep pa je bil razveljavljen. Mors je v času ministrovanja Karla Erjavca Občini Postojna predlagal nov začasni dogovor kot podlago za izplačilo zneska 252.000 evrov, a ga je Občina zavrnila. S tem so se postopki za izvensodno rešitev spora zaustavili, so pojasnili na ministrstvu.

Lokalna skupnost mora biti glasna

O sofinanciranju postojnskega Gasilsko-reševalnega centra (GRC) je sicer v septembru razpravljal tudi parlamentarni odbor za obrambo, a

je večina zavrnila predlog dopolnila Levice, s katerim bi Mors z rebalansom državnega proračuna zagotovil preostala sredstva. »Opozicija se je trudila, da bi bil amandma sprejet vsaj kot neko simbolno dejanje,« je pojasnil postojnski **poslanec Robert Pavšič**, čeprav se po njegovem postavlja vprašanje, ali bi ga Mors upošteval, saj ves čas »iščejo načine, kako bi, da ne bi.«

»V tem trenutku se o Počku na državni ravni sicer sploh ne pogovarjamo,« pravi Pavšič in poudarja, da dogajanje kaže na vedno večjo aroganco ministra Tonina in cele vlade ter meče slabo luč na Slovensko vojsko, ki v tej relaciji z ministrstvom nima nobene zveze. »Mors niti ne skuša več vzpostaviti dialoga, ampak zamuja z vso dokumentacijo, ki bi morala biti že davno pripravljena, da se to območje zaščiti zaradi vodnega vira in 20.000 prebivalcev.«

Pavšič je spomnil, da so v odboru za obrambo, katerega član je tudi sam, že imeli pogovore na to temo in tudi nakazali rešitve, ki pa jih minister ignorira. »Eden prvih korakov bo sklic izredne seje odbora za obrambo na to temo in odprtje ponovne razprave,« napoveduje poslanec, ogorčen, da se na vadišču dogajajo stvari, ki se ne bi smele. »Lokalna skupnost mora biti tako glasna, kot so letala in orožje, drugih možnosti pravzaprav nima,« zaključuje.

Končno nadaljevanje pogajanj

Občina Postojna in Ministrstvo za obrambo bosta pogajanja glede prihodnosti vadišča Poček nadaljevala 28. oktobra, ko se bodo predstavniki občine sestali s skupino z ministrstva. »Skrajni čas je, da se usedemo,« meni župan, prepričan, da zdajšnja situacija ni ugodna ne za ugled Morsa ne za občinski proračun, in pričakuje, da bo ministrstvo imenovalo novo delovno skupino za pogovore, ki so zastali ob menjavi vlade. Želi pa si sogovornika, s katerim bi bilo možno skleniti dogovor o vojaškem vadišču Poček, ki bi ga obe strani spoštovali.

Ob tem župan spominja na referendumsko voljo občanov, pa tudi na sklep Občinskega sveta, da se vadišče zapre. »Moja obveza je, da to spoštujem. Lahko se pogovarjamo o dolgoročnem zaprtju,« pravi in dodaja, da je »sit mantre, da je »tukaj bilo od nekdanjega vadišča«, saj se svet spreminja in danes je situacija popolnoma drugačna kot pred desetletji. O prihodnosti vadišča bo po županovih napovedih na novembrski seji razpravljala tudi postojnski Občinski svet, ki bo, kot pravi, sprejel sklep, »da se postavi nek datum zaprtja, župana pa zadolžil, o čem se lahko pogaja.«

V vmesnem času pa naj se omeji vojaško aktivnost in spoštuje dogovore, saj je vadišče premajhno in preblizu naselij, streljanje pa se pogosto zavleče v pozne nočne ure. »Želimo si, da bi Poček, ki je majhen in zelo blizu urbanega naselja, uporabljala izključno Slovenska vojska, v manjšem obsegu vaj in z manjšimi kalibri,« je poudaril. Nekatere vaje pehotnih enot minejo povsem neopazno, povsem drugače pa je, ko na vajah sodelujejo vojaki zavezniških sil.

Toninovo ultimativno stališče »mi ne pristajamo na zaprtje« pa župan komentira: »Morda bo nekoč preklopel občanom in bodo rekli isto,« in dodaja, da dosedanje ponudbe Morsa zvenijo kot izsiljevanje. »Predlogi dogovora so bili za občino nesprejemljivi, vključno s

pogojevanjem izplačila preostalih 250.000 za GRC. Če bi podpisali to pogodbo, bi pristali na vse,« je prepričan Marentič. Ob tem poudarja še, da so občine Pivka, Ilirska Bistrica in Brežice samo zaradi obremenitve cest dobile bistveno več denarja.

Na Morsu napovedujejo še, da ne bodo podaljšali pogodbe o souporabi vojaškega stadiona za Sovičem, ki ga je Občina uredila z lastnimi sredstvi. »Če bo tako, bodo oškodovani predvsem otroci obeh nogometnih klubov,« obžaluje župan.

Neučinkovito trmarjenje?

Na dogajanje so se odzvali tudi v občinskem odboru NSi Postojna, kjer so, kot so zapisali v pismu županu, vse bolj zaskrbljeni, saj se

Občina Postojna in Mors po skoraj treh letih od prekinitve prejšnjega ostajata brez novega dogovora glede aktivnosti na Počku.

razmere slabšajo vse od enostranske prekinitve dogovora o uskladitvi interesov glede uporabe in upravljanja vojaške infrastrukture s strani Občine Postojna. »Vztrajanje na stališču, da je edina sprejemljiva rešitev popolno zaprtje vadišča, je napačno, saj ne vodi do iskanja minimalnega sprejemljivega dogovora med obema stranema,« zatrjujejo in kot največjega poraženca smatrajo občino in njene občane. »Ne samo, da vojaške vaje potekajo brez dogovora, občina v dani situaciji ni upravičena niti do denarnega nadomestila, ki bi ji zaradi vojaških aktivnosti sicer pripadalo.« Po njihovem nobena slovenska vlada ni in ne bo imela resnega namena, da vadišče popolnoma zapre. Sklicevanje na posvetovalni referendum pa po mnenju NSi ne pomaga, saj tak referendum pravno ni zavezujoč.

Pod pismo se je podpisal predsednik občinskega odbora NSi Peter Žmak, ki je spomnil še na odločitev Ustavnega sodišča, da »ima država v določenih primerih vso ustavno pravico, da poseže v

pristojnosti lokalne skupnosti, kot je to storila v primeru državnega prostorskega načrta za Poček. Mora pa pri tem ustrezno vključiti lokalno skupnost v proces odločanja.« Žmak apelira na Občino, da se začne takoj resno pogovarjati z Ministrstvom za obrambo brez pogojevanja z obeti o zaprtju vadišča ter izpostavlja tri ključna vprašanja: nadzor vpliva na okolje, zagotavljanje ustreznega dostopa lastnikom zemljišč ob vadišču ter dogovor o sprejemljivosti hrupa in urnika izvajanja aktivnosti. V NSi menijo še, da »predvsem zaradi neučinkovitega trmarjenja« nastaja primanjkljaj, ki bo kmalu presegel milijon evrov, saj Mors od prekinitve dogovora ne plačuje finančnih nadomestil zaradi večje obremenitve infrastrukture in vplivov na okolje.

»Občina Postojna ne more preko volje svojih svetnikov in predvsem preko volje svojih občanov,« je v odgovoru zapisal Marentič, avtorjem pisma pa svetoval, naj v skladu s poslovníkom pripravijo konkreten predlog za spremembo že večkrat sprejetih sklepov, ki ga bo nato obravnaval Občinski svet. Stranki je očital tudi pomanjkanje skrbi za okolje, ki je bila ključni razlog za razveljavitev Državnega prostorskega načrta (DPN) za Poček: »Ali je torej predlog NSi, naj občani in Občina brez opravljenih ustreznih raziskav dopuščajo in se strinjajo z nadaljnjimi vojaškimi aktivnostmi za »ustrezno« finančno nadomestilo ter tako slepo zaupajo, da bodo v bodoče pili zdravo čisto vodo?«

Člane občinskega odbora NSi je spomnil tudi na klice in objave na družbenih omrežjih, s katerimi so sami opozarjali na dogajanje na vadišču in se spraševali, kdaj se bo obstreljevanje na Počku končalo. Po Marentičevem danes pač zagovarjajo razmišljanje strankarskega kolega.

Naša dolina zaupa županu

Prav ogrožanje pitne vode in kraškega podzemnega vodonosnika pa najbolj izpostavlja Civilna iniciativa Naša dolina, ki se zavzema za zaprtje poligonov Poček in Bač. Kot zatrjujejo člani, ostajajo pri zahtevah, podanih v osnovnem dokumentu Peticije, ki jo je podpisalo več kot 17.000 podpisnikov. Zadovoljni so, da je bil župan doslej na strani nasprotnikov vadišča, menijo pa, da se z idejo o dolgoročnem zapiranju vadišča oddaljuje od njihovih želja.

Prepričani so, da je že besedna zveza »dolgoročno zapiranje vadišča« premalo definirana. Po njihovem bi bilo treba določiti krajši rok, saj je »je glede na neresnost in dosednji aroganten odnos Morsa do prebivalcev okrog vadišča in do vira pitne vode nemogoče pričakovati, da bi dolgoročnost ne pomenila večnosti.«

Nezaupanje leti tudi na Ministrstvo za okolje in prostor (Mop), kjer se po njihovem močno trudijo, da bi Morsu »pomagali zaobiti vse za prebivalce pozitivne predpise oz. jih prirediti tako, da bi vojske še naprej vadile na tem območju brez omejitev. Ne razumemo, da se lahko Mop, ki bi moral ščititi interese prebivalcev Slovenije glede zdravega okolja obrne proti ljudem.«

DPN-ja še ne bo

Medtem se nadaljujejo postopki za pripravo novega DPN za OSVAD. Na Mopu potrjujejo, da je usklajevanje projektne naloge za izdelavo okoljskega poročila zaključeno, izvajalec pa po podatkih Morsa še ni izbran. Do sprejema uredbe o DPN pa je po njihovem pojasnilu potrebnih še več postopkovnih faz in usklajevanj, zato ni mogoče napovedati, kdaj bo ta zaključen. V tem trenutku prav tako še ni znano, kdaj bo pripravljen predlog Uredbe o vodovarstvenih območjih za notranjsko-primorske občine.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Tomaž Penko.

Dela na pokopališču ne bodo zaključena do 1. novembra

Širitev pokopališča in urejanje platoja pred poslovilno vežico v Postojni žal ne bosta zaključena do prvega novembra, kot so načrtovali na Občini. Čeprav so bili delavci na gradbišču tudi v času epidemiološke krize, za dokončanje del po pojasnilu župana Igorja Marentiča potrebujejo še nekaj tednov.

»Takega gradbišča, kot je bilo v preteklih mesecih, ob prazniku ne bo več,« obljublja župan, prepričan, da bo 405 novih grobov zadoščalo za naslednje desetletje. »Primanjkovalo je predvsem novih grobov, pridobili smo jih 184, uredili pa smo prav toliko žarnih niš in 37 žarnih grobov.« Plato pred poslovilno vežico so podaljšali do obstoječe poti, postavili so oporni zid, na novo bodo tlakovali tudi površino pred kapelo, žal pa so si premislili glede zasaditve novih cipres; stare so namreč padle zaradi pomanjkanja prostora. »Ciprese smo morali odstraniti zaradi postavitve novega zidu, ob katerem bomo zasadili plezalke, ki pa bodo potrebovale nekaj let, preden bo

imelo pokopališče dokončno podobo,« predvideva župan.

Za urejanje pokopališča bodo odšteli 450 tisoč evrov iz občinskega proračuna, ki pa je žal premajhen za vse potrebe. »Lani smo zgradili vežico v Orehku, naslednji bosta na vrsti vežici v Landolu in Šmihelu pod Nanosom, kjer še iščemo ustrezno lokacijo,« napoveduje Marentič. Brez teh za današnji standard nujnih objektov pa bodo še nekaj časa morali potrpeti v Malem Otoku, Sajevčah, Rakitniku, Predjami in na Prestranku.

Mateja Jordan

Bi bilo smiselno ustanoviti lastno zavetišče?

Za oskrbo brezdomnih in izgubljenih živali v občini Postojna zadnjih pet let skrbi zavetišče Oskar Vitovlje. Sodelovanje je korektno, pravijo na Občini, manj zadovoljni so v Društvu za zaščito živali (DZŽ) Postojna, nekaj slabe volje pa je v zadnjem mesecu vzbudil tudi odziv zavetišča na nekatere klice občanov. Zaradi že preokračene kvote temu namenjenega denarja naj bi namreč prekinili odlov in oskrbo živali brez skrbnika, napovedali so le posredovanje v nujnih primerih

V Vitovljah so pričevanja klicateljev sicer zanimali in odgovorili, da so »skladno s prijavi in označenimi primeri prostoživečih ali zapuščenih živali ukrepali skladno s priporočili in zakonskimi določili.« Zakon o zaščiti živali namreč določa, da je zavetišče dolžno poskrbeti za živali brez skrbnika. Na Občini so potrdili, da je denarja za oskrbo živali res zmanjkalo, saj so letos v Vitovlje nakazali 24 tisoč evrov, kar je skoraj šest tisoč več kot lani. V vseh petih letih je Občina zavetišču skupaj izplačala že več kot 100 tisočakov, zato so v DZŽ prepričani, da bi bilo smiselno ustanoviti lastno ali pa – morda (v sodelovanju s sosednjimi občinami) – celo regijsko zavetišče. To se zdi smiselno posebej zato, ker je – po navedbah predsednice **Silve Bajc** – velik del teh sredstev namenjen stroškom zavetišča (zlasti prevoza) in ne sami oskrbi živali.

Poleg tega po njenem mnenju v zavetišču ne ravnajo vedno na najustreznejši način. »Zdravniško oskrbljenim in socializiranim mačkam bi morali iskati skrbnika, a jih v okolje pogosto izpustijo kmalu po veterinarski oskrbi in jih v

nekaterih primerih ne vračajo tja, kjer so jih ujeli, čeprav tako določajo predpisi,« opaža Bajčeva. V okoliških gozdovih so namreč letos večkrat našli dokaj socializirane, veterinarsko oskrbljene mačke, ki so bile očitno tja pripeljane. »Če je to počelo zavetišče, je to ne samo nedopustno, ampak tudi nehumano in neetično,« opominja. Pravilnik o pogojih za zavetišče namreč jasno določa, da se morajo prostoživeče mačke po veterinarski oskrbi vrniti na mesto odlova, če je to primerno. Prijavitelji sicer pogosto tega ne želijo, a Silva Bajc opozarja: »Tudi te mačke imajo svoje pravice in jim že sam odlov pomeni precejšen stres, v neznanem okolju pa je ta še toliko hujši.« Zaradi te problematike se je predsednica sicer letos že večkrat sestala s predstavniki Občine in zavetišča Oskar Vitovlje.

Vodja zavetišča Hari Arčon sicer zagotavlja, da veterinarsko obravnavane mačke vračajo nazaj tako, kot predvideva pravilnik. Glede prekinitve odlova oziroma zavrnitev občanov, ki so v preteklem mesecu klicali v zavetišče, pa odgovarja: »Nismo prenehali z odlovom prostoživečih mačk in ostalo oskrbo živali v občini. V enem primeru smo se dogovorili za kasnejši odlov in najditeljica trenutno skrbi za najdeno mačko.« Po njegovem zagotovitvi bodo še naprej opravljali vse storitve po Zakonu o zaščiti živali. »Zavetišče je in bo posredovalo v vseh primerih, ko gre za prostoživečo ali zapuščeno mačko ali drugo žival,« je zapisal Arčon.

Na Občini so z zavetiščem sicer zadovoljni in o ustanovitvi lokalne ustanove (vsaj) za mačke kljub pobudam DZŽ za enkrat ne razmišljajo. »To možnost smo pred leti že proučevali, izračun pa je pokazal, da bi bila investicija precej višja od zneska, ki ga letno namenimo za oskrbo živali,« je povedala **Martina Ivanović** in pojasnila, da je vsaka občina po zakonu dolžna zagotoviti oskrbo za vsako žival brez lastnika, kar bi pomenilo tudi oskrbo drugih živali preko zavetišča, kar bi bil dodatni strošek. Na Občini pa vseeno priznavajo,

da glavni problem v občini predstavljajo prostoživeče mačke.

»Zavzemamo se za vse živali, a s psi v tem okolju ni posebnih težav,« dodaja predsednica DZŽ in poudarja, da so v društvu pomagali že mnogim drugim živalim. Kljub temu še vedno upa, da bo v občini kdaj delovalo zavetišče po vzoru celjske Mačje hiše ali Mačjega dola iz Škofje Loke.

Vsaj nekatere mačke pa bodo prihajajočo zimo preživele v toplem zavetju, saj bodo v okviru participatornega proračuna v novembru postavili štiridelno hiško nad Volaričevo cesto pred mostom čez avtocesto, kjer se zadržuje precej prostoživečih mačk.

Čeprav na Občini poudarjajo pomen ozaveščanja o odgovornem skrbništvu živali, o subvenciji za kastracijo oz. sterilizacijo po vzoru sosednje Pivke ne razmišljajo. »Občina je subvencioniranje teh posegov v preteklosti že omogočila, žal pa bistvenega učinka na število prostoživečih mačk ni bilo,« opaža Ivanovićeva. Po njenem mnenju bi subvencioniranje posegov pri mačkah pomenilo tudi diskriminacijo lastnikov psov.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv DZŽ.

Z rdečega kmalu spet na oranžni seznam?

Na tako imenovanem rdečem epidemiološkem seznamu je prejšnji teden pristalo tudi sedem občin primorsko-notranjske regije. Maske so zdaj tudi pri nas obvezne tako v zaprtih prostorih kot na prostem, zaprti so gostinski obrati, prepovedano je prehajanje čez regijske meje. Z večino ukrepov, ki so začeli veljati minulo soboto, smo se že srečali spomladi, zato v Regijskem štabu CZ za Notranjsko ne pričakujejo posebnih težav, čeprav stroka opozarja, da smo ljudje manj previdni kot v prvem valu epidemije Covid 19. Javno življenje je močno omejeno, vrata so poleg šol v obdobju počitnic zaprli tudi vrtci, zato so organizirali varstvo za otroke staršev, ki bodo tudi v tem času hodili v službo.

Poveljnik regijskega štaba civilne zaščite Sandi Curk ugotavlja, da se je število novo okuženih v naši regiji že začelo zmanjševati, kar pripisuje učinku prvih ukrepov. »Predvsem pa je to zasloga vseh občanov in občank, ki se držijo omejitev in so odgovorni do sebe in drugih,« dodaja Curk.

Kot verjame in si želi, se bo stanje po sedmih dneh strogih omejitev toliko izboljšalo, da jih bodo lahko v bližnji prihodnosti razrahljali. »Sedem dni je kratek čas za zgodovino, vendar v tem trenutku pomemben, da vsi skupaj še aktivneje skrbimo za lastno zaščito. Verjamem, da prebivalstvo Primorske in Notranjske to zmore, verjamem, da vsi skupaj zmoremo,« je zapisal in se zahvalil vsem, ki so odgovorni in skrbijo za svoje zdravje ter zdravje drugih.

Tudi **direktorica Zdravstvenega doma Postojna prim. Irena Vatovec** relativno nizko število okužb v občini in regiji pripisuje spoštovanju ukrepov in ustreznemu ravnanju v primeru večjih izbruhov Covida 19 in kot vzoren primer izpostavlja podjetje Pivka perutninarstvo.

Njeno zaupanje v občane je veliko, saj verjame, da bomo skupaj premagali tudi drugi val in se med prvimi ponovno uvrstili na oranžni seznam. »Za to nam bodo hvaležni pacienti in zdravstvo, pa tudi vse tiste gospodarske dejavnosti, ki so v tem času zaprte,« je prepričana.

Pohvalila je tudi mlade, ki upoštevajo navodila in opozorila na nekaj šibkih točk, ko se radi spozabimo. »Na primer pri skupnih malicah in kosilih v službenih kolektivih, ko posamezniki snamemo maske in pozabimo na širjenje virusa,« opozarja Vatovčeva in svetuje krajše sestanke z manj udeleženci in pogostim zračenjem prostorov. Odsvetuje tudi uporabo dvigal in skupne vožnje v avtomobilih, razen za člane iste družine.

OSNOVNE INFORMACIJE			
ŠTAB CZ OBČINE POSTOJNA 05 828 00 29 cz@postojna.si	PROSTOVOLJCI BOREO Postojna korona@mcp.si	PSIHOLOŠKA POMOČ <u>Društvo Tvoj telefon</u> 05 720 17 20 116 123 <u>Center za krepitev</u> <u>zdravja</u> (delavniki med 8. in 14. uro) 031 363 448	OSKRBA STAREJŠIH in OSEB V KARANTENI <u>Center za socialno delo</u> 05 700 12 00 <u>Rdeči križ Postojna-Pivka</u> 05 726 48 35 <u>Zavod Sopotniki</u> 031 607 070

Kot je pojasnila direktorica, v Postojni še vedno testirajo občane iz vse regije, razen iz občine Ilirska Bistrica. Brise jemljejo vsak dan, število se je v zadnjem tednu povečalo s 70 do 100 in več testov dnevno. Običajno so rezultati znani še isti dan pozno zvečer. Na testiranje posameznike še vedno napoti osebni zdravnik ob ustreznih kliničnih znakih, v primeru okužb v podjetju lahko tudi delodajalec. »Spekter testiranja je še vedno širok, brise jemljemo vsem, ki imajo klinične znake, pa tudi vsem, ki so imeli rizične kontakte, manj pa testiramo otroke, razen če so bili v stiku z okuženim.«

Cepljenje proti gripi letos brezplačno

Tudi v postojnskem zdravstvenem domu so v oktobru začeli s cepljenjem proti gripi, ki je letos za vse paciente brezplačno. Raziskave so namreč pokazale, da je umrljivost višja pri bolnikih, ki se okužijo s sezonsko gripo in korona virusom hkrati. Zaščita sicer ni stoodstotna, a potek bolezni je bistveno blažji, poudarja Vatovčeva. Cepljenje proti gripi poteka v ambulantah družinske medicine in v ambulanti nujne medicinske pomoči.

Še vedno velja, da se je treba na vse preglede naročiti pri izbranem zdravniku, vsa naročila za napotnice, recepte in ostale obrazce pa sprejemajo izključno v sprejemni pisarni v 1. nadstropju, po telefonu 05 7000 401 ali elektronski pošti (obrazec na spletni strani ZD). Vatovčeva svetuje, da v sprejemno pisarno pacienti pokličejo tudi v primeru, ko je njihov osebni zdravnik nedosegljiv po telefonu.

Se bo število okuženih po prvem tednu strožjih omejitev zmanjševalo?

Zdravnica Karmen Pahor, sicer članica regijskega štaba, opaža, da so v primerjavi s pomladansko epidemijo občani tokrat bistveno manj pripravljeni spoštovati predpisane ukrepe. Opaža veliko dvomov in različnih teorij zarote, a ne

more mimo dejstva, da nošenje mask, spoštovanje medosebne razdalje in razkuževanje rok učinkovito zmanjšujejo možnost okužbe. Po njeni oceni lahko pričakujemo povečevanje števila okužb in vdor okužb v vse ustanove, kar bo velika kadrovska obremenitev. »Pri tistih, ki bodo delali, pa povečanje izčrpanosti, utrujenost in psihološke težave. Na vse to moramo računati,« opozarja in apelira k spoštovanju ukrepov in solidarnosti.

Umirjanje okužb že v tem tednu pričakuje **epidemiolog in član štaba CZ dr. Ivan Eržen**. »To so sicer optimistične napovedi, kar pa ne pomeni, da bomo opustili priprave na še hujše razmere. Na koncu pričakujem dober izid, moramo pa se pripravljati tudi na najhujše,« je povedal v videokonferenci z regijskim štabom. Izpostavil je stisko zdravstvenih in drugih delavcev iz zdravstvenih domov in domov starejših. Na tem področju smo po njegovih besedah kljub dodatnim naporom pri nas zelo šibki. »Ministrstvo išče pomoč, kako zagotoviti dodatne zdravnike, medicinske sestre in drugo osebje, ki bi jih lahko vključili v obravnavo bolnikov. Moramo narediti vse, da v teh najhujših časih zdržimo,« je dejal.

Virus na srečo doslej še ni vdrl v postojnski Dom upokoencev, kjer pa so dobro pripravljeni tudi na to možnost. Regijski štab CZ je ob pomoči Bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo zagotovil dodatne postelje, ki jih potrebujejo za postavitev rdeče cone. To bi odprli, če bi se med zaposlene ali varovance doma razširil virus. Takšen ukrep sicer pripravljajo vsi domovi za starejše v regiji.

Regijski štab CZ za Notranjsko, občinski štabi CZ ter vodstva vrtcev so uskladili varstva otrok za teden tako imenovanega »lockdowna« in dogovorili so se, da bo v desetih občinah naše regije 149 vzgojiteljic in njihovih pomočnic sprejelo otroke v 25 vrtcih. Gre za otroke staršev, ki morajo nujno v službo, ne morejo delati od doma in svojim malčkom ne morejo zagotoviti drugega varstva.

Mateja Jordan

»Stari policiji« vračajo nekdanji sijaj

Nujna dodatna dela in upoštevanje zahtev spomeniškega varstva bodo precej podražili, pa tudi zavlekli obnovo stavbe v Gregorčičevem drevo-redu, kjer je do leta 2011 delovala Policijska uprava Postojna. Ministrstvo za javno upravo želi z investicijo zagotoviti prostore Upravni enoti (UE) in Geodetski upravi (zdej gostujeta v stavbi občine oziroma sodišča). Načelnik UE Postojna Marko Baša se skupaj s 30 zaposlenimi veseli selitve in za-trjuje, da jim niti skoraj enoletna zamuda ne more pokvariti pričakovanja.

»Prostorske stiske smo se že na-vadili, saj občinske prostore upo-rabljammo že 25 let. Znamo se pri-lagoditi, žal pa se mora prilagajati tudi Občina, čeprav je še večja gneča pri njih. Obojim pa pri-manjkujeta predvsem pomožnih prostorov, zato improviziramo, ampak bomo lahko počakali,« je optimističen Baša. Boljši bodo tudi pogoji za stranke, saj bodo z ločenima stavbama končno zna-le razlikovati med pristojnostma lokalne in državne samouprave.

Kot pojasnjujejo na **Ministrstvu za javno upravo**, so zaostanku botrovali zapleti in nova spozna-nja v času izvedbe del. Dodatne geomehanske raziskave za potre-be temeljenja dvigala in nosilnosti medetažnih konstrukcij ter pre-verba lesenih konstrukcij so na-rekovale nove projekte, ob tem pa so morali upoštevati tudi dodatne omejitve, saj ima stavba status spomeniško zaščitenega objekta.

»Palača Gregorčičev drevo-red 3 v Postojni je robustno historici-

stično zasnovano poslopje, zgra-jeno leta 1927 kot agencija tržaške podružnice Italijanske banke,« po-jasnjuje **konservatorska svetnica na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Nova Gorica Eda Belingar**. Strokovnjakinja meni, da stavba kaže tako značilnosti med-vojnega obdobja kot tudi specifične namembnosti, zaradi katere je bila zgrajena. »Zunanja arhitektura je navdahnjena s črtami pozne re-nesanse z rustikalnimi poudarki. Ti se razkrojijo od spodaj navzgor, kar daje vtis trdnosti in moči, ki pritiče bančnemu poslopiju.«

S predstavniki Zavoda za varstvo kulturne dediščine (ZVKD) sodeluje investitor sicer že vse od začetka. Pri reševanju dodatnih tehničnih pro-blemov je bila projektantom v veli-ko pomoč dokumentacija iz zgo-dovinskega arhiva v Rimu, čeprav bi si želeli, da bi jim bila ta na voljo že na začetku. Tako bi bilo mogoče, kot navajajo, marsikaj predvideti, in obseg dodatnih in spremenjenih del bi bil zagotovo manjši. Po besedah Beligarjeve so pri izdaji kulturno-

Palača Gregorčičev drevo-red 3 je bila zgrajena leta 1927 kot agencija tržaške podružnice Italijanske banke. Po obnovi bosta v njej domovali Upravna enota in Geodetska uprava.

varstvenih pogojev sledili temelj-nemu načelu, da ohranijo čim več izvornih elementov. »Usklajevanje s projektantom je bilo dolgotrajno, a konstruktivno.«

Prizadevajo si, da bi stavbi vrnilo nekdanji sijaj, zato pri obnovi upo-števajo skoraj vsa tehnično izvedljiva priporočila, zagotavljajo na ministrstvu. Ob tem poudarjajo, da popravljajo tudi napake iz prej-šnjih desetletij, ko zaščita kulturne dediščine ni bila prioriteta. Dela pod spomeniškim varstvom ob-segajo obnovo fasade, strehe, žlebov, oken, vrat in kovinskih rešetk, zgodovinski pečat pa poskušajo ohraniti tudi v sami notranjosti. Pri-poročila ZVKD upoštevajo tudi pri izbiri elementov, ki jih je v skladu z vsemi veljavnimi standardi treba zamenjati.

Upoštevanje zahtev spomeniške-ga varstva bo podražilo investici-jo, vendar na ministrstvu pou-darjajo, da bo številka višja tudi zaradi nujnih dodatnih del. Vrednost investicije, prvotno ocenje-ne na 1,8 milijona evrov, se tako stalno povečuje. Na Ministrstvu za javno upravo predvidevajo, da bodo dela lahko zaključena do sredine naslednjega leta, vendar bo treba zagotoviti še zajeten de-lež dodatnih finančnih sredstev iz proračuna.

Že od začetka je predvideno, da se bo v stavbo preselila tudi Geodetska uprava. Nekaj pisarn pa je še prostih, in na ministrstvu se še niso odločili, katere državne službe bodo vselili v obnovljeno stavbo.

Besedilo in fotografija: Mateja Jordan.

Obnovljen podporni zid

V Šmihelu pod Nanosom so pred dvema letoma obnovili del poškodo-vanega podpornega zidu cerkve sv. Mihaela. Zahtevna dela na strmem južnem pobočju so dočakala svoje nadaljevanje letos.

V prvem delu so popravili močno razmajan zahodni del podporne-ga zidu, drugi del obnove pa se je na strmem južnem pobočju za-čel konec letošnjega septembra, v času godovanja vaškega zave-tnika, nadangela Mihaela. Pred dvema letoma je stroške obnove pokrila krajevna skupnost Šmihel, stroške nadzora pa župnija Hre-novice, saj je njena podružnična

cerkev. Tudi za letošnje nadaljevanje sta si stroške bratsko razdelili. Vaščani so zadovoljni, da bo nevarni, na več mestih zevajoči podporni zid konč-no saniran. Prihajajoča zima bi brez dvoma lahko sprožila njegovo po-diranje in posledično zdrs zemljišča ter ogrozila morebitne mimoidoče in vozila na spodnji glavni cesti.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Podporni zid pri cerkvi sv. Martina je »klical« k obnovi.

Uradno odprtje obnovljenega mostu čez Unico

Statični pregled mostu čez reko Unico med Planino in Lazami je pred petimi leti pokazal zaskrbljujoče stanje, zato je bila sanacija nujna. Začela se je sredi leta 2019, sofinancirali sta jo Občini Postojna in Logatec.

Meja med občinama namreč poteka natanko po sredini mostu, zato sta po sporazumu odšteli vsaka polovico od dobrih 500 tisoč evrov vredne investicije. Projektiranje in izvedbo del je v celoti prevzela logaška občina. Cesta čez Planinsko polje je bila v času del popolnoma zaprta. Promet je po obnovljenem mostu stekel že lansko jesen, župana obeh občin – **Berto Menard** in **Igor Marentič** – pa sta trak prerezala in most uradno predala v uporabo 6. oktobra letos.

Postojnski župan Igor Marentič in logaški župan Berto Menard sta 6. oktobra simbolično odprla obnovljeni most čez reko Unico.

Sanacija nosilne konstrukcije je obsegala lokalna popravila poškodb na zgornjem delu mostu in izvedbo novega robnega venca s hodnikom za pešce. Ojačali so konstrukcijo, zaščitili vse betonske površine in sanirali oporne zidove ter kamniti ločeni zid. Urediti so morali tudi odvo-

dnjavanje in novo hidroizolacijo po celotni površini cestišča; tega so prevlekli z novo asfaltno plastjo. Postavili so tudi nove robnike in kovinsko ograjo za pešce.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Kršitve pravic tujcev pred našimi vrati?

V Centru za tujce v Velikem Otoku se že nekaj mesecev vrstijo protesti nastanjenih migrantov; med njimi je precej prosilcev za azil. Ti so v sporočilu medijem ob koncu septembra opisali razmere v centru kot ponižujoče in nečloveške ter med ostalim opozorili na pomanjkanje zdravstvene oskrbe in onemogočen dostop do pravne pomoči. Zaradi domnevno nevdržnih razmer in kršitev pravic tujcev so avgusta pred centrom protestirale tudi nevladne organizacije. Razmere v centru je pod drobnogled vzel tudi Varuh človekovih pravic, policija pa vse očitke odločno zavrača.

V uradu **varuha človekovih pravic** čakajo na pojasnilo Ministrstva za notranje zadeve, zato nam odgovora na vprašanje o ugotovitvah še niso posredovali. Pojasnili so le, da sta predstavnika institucije obiskala center konec julija v odziv na več očitkov o neprimerni nastanitvi oseb na tej lokaciji. Kot so zapisali, problematiko obravnavajo celostno, ugotovitve pa bodo lahko predstavili javnosti, ko bodo zaključili obravnavo.

Ob tem so poudarili, da je pridržanje poseg v osebno svobodo. Ta je dopusten, če se v konkretnem postopku dokažejo razlogi zanj. »Že skladno s sekundarnim pravom EU na področju mednarodne zaščite velja, da se osebe ne pridržijo zgolj zaradi tega, ker je prosilec za priznanje mednarodne zaščite,« so pojasnili. To pa velja, še dodajajo, tudi za tiste, ki so v postopku vračanja, ker nimajo dovoljenja za prebivanje v državi. V

tem primeru je država dolžna izvesti individualno presojo posameznikove situacije.

Skupina prosilcev za azil, nastanjena v Centru za tujce, sporoča, da so tudi oni ljudje različnih poklicev, odprti, sprejemajoči in miroljubni, zato zahtevajo pravično obravnavo. Trdijo, da je center »zapor, v katerem smo ljudje, ki nismo zagrešili nobenega zločina, priprti proti svoji volji. Način, kako v centru za tujce ravnajo z nami, je ponižujoč in nečloveški,« so zapisali in opozorili na to, da jih policija ustrahuje s psi, so brez zdravstvene oskrbe, imajo omejen dostop do pravne pomoči in ne dobivajo nobenih informacij o tem, kaj se bo z njimi zgodilo.

Center za tujce v Postojni je obiskalo tudi več politikov; ti so situacijo ocenili zelo različno. Še najbolj kritična je bila **predsednica komisije Državnega zbora za peticije, človekove pravice in enake možnosti Nataša Sukič**, saj je potrdila, da stanje v centru ni najboljše, prosilci za azil pa živijo v veliki negotovosti in strahu, da bodo vrnjeni na Hrvaško. Kot je napovedala Sukičeva, bodo v komisiji ob sodelovanju z nevladniki premislili o priporočilih, v kratkem pa nameravajo sklicati tudi posebno sejo komisije na to temo. Konkretno je med možnimi ukrepi navedla razrahljanje določenih postopkov.

Na **Ministrstvu za notranje zadeve** pa (nasprotno) trdijo: »S ciljem zagotavljanja učinkovitih postopkov mednarodne zaščite oseb, ki potrebujejo pomoč, in hkrati z namenom, da se preprečujejo zlorabe tega postopka, v okviru zakonskih mo-

žnosti ves čas prilagajamo svoje delo razmeram na področju migracij.« Tujcem, ki želijo vložiti prošnjo za mednarodno zaščito, pa po njihovih zagotovilih omogočijo vse pravice po Zakonu o mednarodni zaščiti. »Ministrstvo za notranje zadeve ravna v skladu s postopkom in z jamstvi, ki jih določa zakonodaja, in ukrepe omejitve gibanja izreka na podlagi individualnih okoliščin vsakega primera posebej.«

Minister za notranje zadeve Aleš Hojs ob dogajanju še posebej izpostavlja zlorabe po njegovem luknjičaste azilne zakonodaje. Napovedal je spremembe, predvsem zmanjšanje svobode gibanja prosilcev za mednarodno zaščito. Kot navajajo na ministrstvu, so do letošnjega oktobra prijeli v Sloveniji okoli 11 tisoč tujcev; približno 22 odstotkov jih je zaprosilo za azil, skoraj tri četrtine pa jih je nato izginilo neznanu kam.

Center za tujce je sicer razdeljen na dva oddelka za moške, enega za mladoletnike brez spremstva in enega za ranljive kategorije. Dodatna nastanitvena enota z bivalnimi zabojniki je zaradi preprečevanja širjenja virusa namenjena na novo nastanjenim tujcem. Sredi oktobra je bilo v centru nastanjenih 70 oseb, od teh 45 prosilcev za mednarodno zaščito. »Skupna kapaciteta je 250 oseb, zato je težko razumeti očitke o prenatrpanosti in slabih razmerah,« poudarjajo na ministrstvu. Po njihovih navedbah vsem tujcem zagotavljajo poleg osnovne oskrbe še psihosocialno, zdravstveno ali drugo individualno prilagojeno oskrbo.

Mateja Jordan

Martin Berggren

Bilo je sveže jesensko dopoldne, vsi naokoli so bili ogrnjeni v jakne. Nato se je prikazal moj so-govornik Martin Berggren. Plavalasi Šved je prišel kar v kratki majici in s sabo je pripeljal svoje tri pse. Prizna, da ga Postojnčani včasih malo postrani gledajo, a kot pravi, »celo življenje imam pse, mačke ali druge živali in ne morem biti brez.« Najmlajši ima komaj šest mesecev, z lajanjem nam je hitro dal vedeti, da dolg klepet ta dan ni bil v njegovem načrtu.

Martin Berggren prihaja z južnega dela Švedske, od »tam, kjer je največje jezero« je pojasnil. V otroštvu mu je preglavice povzročala disleksija. Ko je odraščal, je za to zelo težko dobil pomoč. »Šel sem v smer avtomehanika zaradi očeta, ki je imel svojo firmo. Glasba pa me je čisto prevzela.« Njegov drugi dom je bil mladinski center. »Okoli leta 1995 so začeli prihajati evropski prostovoljci. Sodeloval sem pri srečanju s tujci. Rekel sem, da bom tudi jaz enkrat šel v drugo državo kot prostovoljec, samo nisem imel pojma kam.« Minevala so leta, Martin pa se je začel uveljavljati kot profesionalni glasbenik. Švedska je namreč dežela vrhunske glasbene produkcije in številnih evrovizijskih zmag, a me Martin hitro popravi: »To, kar slišim na radiu od slovenske glasbe, so kar dobri glasbeniki.«

»Pel sem in igral kitaro, vsak vikend, devet let. Zato sem izgubil stik s prijatelji in sem postal v napoto.« Pot do Slovenije si je nato res utrl z Evropsko prostovoljno službo. Naneslo je, da je njegov kraj kot prostovoljka obiskala Slovenka, prišla je iz Vitovelj. »Začela sva skupaj hoditi. Tik preden je šla domov, je rekla, naj pridem v Slovenijo, če hočem. Po pravici takrat niti nisem vedel, da Slovenija obstaja.« Res je spakiral kovčke in leta 2006 prispel v Novo Gorico. »Tam sem delal v Evropski prostovoljni službi v mladinskem centru. Ko je potekla pogodba, sem na kratko delal v šempetrski Iskri kot CNC operater.« Takrat so se začele njegove zdravstvene težave, ki so ga kasneje za dalj časa prikovala na posteljo.

Martina je življenjska pot usmerila proti Postojni, pri Postojnski jami je našel novo delo kot fotograf in se lepo ujel s tamkajšnjimi zaposlenimi. »Takrat sem srečal mojo zdajšnjo ženo. Skupaj sva delala in preselil sem se v Postojno.« Le dva dneva po tem, ko je ostal brez službe in posledično brez zavarovanja, ga je izdal hrbet. Bolečine so bile tako hude, da je za leto in pol obležal. »Moral sem se vrniti na Švedsko na operacijo. Tukaj me niso sprejeli.«

Njegova slovenščina je že tako dobra, da sem popolnoma odmisllil vsakokratno vprašanje,

kako se sooča z našim jezikom. Morda mu je pomagalo to, da je na začetku veliko potoval po državi in jo odkrival, zdaj mu več časa vzame družinsko življenje in delo. Lahko bi se pošalil, da postaja pravi Slovenec, saj dopustuje na Hrvaškem! Družina zaenkrat ostaja tu, kjer živijo zadnja štiri leta. »Smo mislili, da se bomo vračali na Švedsko, ampak trenutno ne. Zaenkrat mislim, da je Slovenija kar lepa država.« Žena je naša

Njegova slovenščina je že tako dobra, da sem popolnoma odmisllil vsakokratno vprašanje, kako se sooča z našim jezikom.

službo, ki jo veseli. Martin pa pravi: »Sem vesel oče gospodinjec.« Ukvarja se tudi z grafičnim oblikovanjem. »Zadnjih pet let sem študiral spletne strani. Že od sredine devetdesetih sem začel delati v programu Photoshop, delal sem albume in montaže za poroke. Ker ob selitvi v Slovenijo nisem imel dokončane izobrazbe, je bilo zelo težko dobiti službo. Prijatelj mi je predlagal, da pogledam kakšno platformo za spletne strani. Nisem imel pojma kaj in kako, zdaj po petih letih kot hobi delam spletne strani.« In znanje prenaša tudi naprej.

Nekje sredi pogovora sem moral vprašati, če se mu danes zdi toplo in je preprosto odvrnil: »Ja, zdaj je. Mrzlo je bilo, ko smo igrali za novo leto,

bilo je –28. Tukaj, ko pride nekje na nič stopinj, je kar fajn.« Pri vremenu se s Švedsko zelo razlikujemo, v prid nam piše bližino krajev. »Goriška in recimo Murska Sobota sta si še kar blizu. Švedska pa je dolga kot ponedeljek in čisto ravna. Če pa gledamo na to, kar se danes dogaja, vlada in podobno ... Se razlikuje, ampak glede na trenutno imigracijo smo si kar blizu. Negativnih stvari niti ni. Švedi in Slovenci smo oboji bolj zaprti.« Hvale gredo naši kulinariki. »Hrano imate veliko boljše kot na Švedskem, ker je domače. Tam ni več tako. Prideš v trgovino in imaš vse pripravljeno, že kar nekaj let. Ko sem bil majhen, je bila doma vedno juha na mizi. Danes tega ni več. Seveda lahko kupiš meso in sam pripraviš, ampak prvo, kar vidiš v trgovini, so vnaprej pripravljene obroki. Tempo življenja je težak.«

»Švedske nikoli ne bom pozabil. Odraščal sem tam, kjer so jezera in ribolov. Imeli smo svoj čoln. To je bilo življenje, zelo mi manjka.« Pogreša tudi sneg, pri nas ga je bilo v zadnjih letih le za vzorec. »Sneg je zame čarovnija. Da vzameš nekaj s tal in začneš metati kepe z otroki. Tudi psi uživajo v snegu. Če bi otroci videli meter in pol snega, bi se takoj začeli igrati.« Te čarobne trenutke želi prenesti na svoja otroke. »Rad bi jim pokazal, kaj sem doživel, ko sem odraščal. Sicer mogoče bolj na slovenski način. Ribolov ... Saj imate reke, samo jaz sem lovil s črvom. Takšne stvari. Rakov Škocjan sem odkril in ga obiskoval kar dostikrat. Dva meseca nazaj sem našel nek ribnik, tam videl ribe in si rekel, en dan pa bo.«

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

KS Postojna, 2. del

Kdorkoli si vzame čas za sprehod po Postojni in okolici, lahko opazi, da se njena zunanja podoba hitro spreminja. Nagrada zlati kamen in certifikat razvojne odličnosti s poudarkom na področju okolja, ki ga lahko s ponosom razkazuje Postojna, sta samo še en dokaz prave usmeritve.

Financiranje KS

Občina Postojna je pred tremi leti potrdila spremenjen Odluk o financiranju krajevnih skupnosti. Sredstva deli med krajevne skupnosti po treh kriterijih: 40 % med vse KS po enakem deležu, 36,6 % glede na razmerje med številom prebivalcev v KS in številom prebivalcev v občini, 23,4 % glede na razmerje površin posameznih KS.

Prioritetna naloga krajevnih skupnosti je izvajanje dejavnosti za splošen razvoj podeželja (vzdrževanje javnih površin, ohranjanje lokalne kulturno-zgodovinske dediščine in tradicije), vzdrževanje objektov, s katerimi razpolagajo, ter organiziranje in spodbujanje kulturnih, športnih in družabnih dejavnosti. Vsa finančna sredstva, s katerimi razpolagajo in jih po prednostnih listah namensko porabljajo krajevne skupnosti, izvirajo iz proračuna Občine Postojna, in je potemtakem nesmiselno ločevati izpeljane projekte v smislu, ali jih je izpeljala prvenstveno Občina Postojna ali KS Postojna. V dosedanem obširnem naboru vseh, ki so sodelovali v dolgoletni uspešni sestavljenki razvoja KS Postojna, lahko izpostavimo **Mileno Novak**. Ta je lansko leto za svoje 41-letno zavzeto delo pri KS ter udejstvovanje na področju prostovoljstva prejela občinsko priznanje 23. april.

Večja opravljena dela v zadnjem petletnem obdobju

V središču naselja v Stari vasi je KS postavila nov ekološki otok in središče prometno preure-

Od železniške postaje do Ulice pod Kolodvorom vodijo lepo urejene stopnice, pogled pa seže od Soviča do Nanosa.

dila, naknadno so postavili še litoželezne klopcce. Ob brunarici in balinišču, ob javni poti proti smetišču, so uredili sanitarije in asfaltirali novo cestno povezavo z novo nastalim naseljem.

Z zasaditvijo žive meje med pokopališčem in prometno Titovo cesto je bila ustvarjena naravna bariera, ta je zaokročila podobo zakritih zelenjavnih vrtičkov. Istočasno je bila na osrednjem pokopališču urejena javna razsvetljava z lučmi, vgrajenimi v zidove. Na razširjenem pokopališču so osnovna dela končana, potrebna so le še zaključna in položitev asfalta. Pločnike in njihovo dostopnost z nižanjem obstoječih robnikov so uredili na Cankarjevi, Prešernovi, Tržaški, Ljubljanski, Vojkovi ulici in Cesti v Staro vas ter Cesti na Kremenco. V celoti so uredili Vojkovo cesto in sanirali pločnik ob objektu otroškega vrtca, preplastili cesto in hitrostne ovire. Podobno so »pomladili« še Rožno in Volaričevo ulico.

Obnovljena je bila tudi peš pot oziroma stopnišče s Kolodvorske ceste do odcepa za Jeršice.

Sanirano in preplasteno je bilo križišče Jeršice–Javorniška cesta nad nadvozom avtoceste ter odpravljene udarne jame. Uredili so tudi obojestransko pločnika na Tržaški cesti nasproti centra Mercator in sanirali del pločnika ob Jamski cesti.

V celoti je obnovljena in prebarvana streha zvonika na cerkvi sv. Katarine v vasi Veliki Otok in sanirana fasada cerkve sv. Danijela v Zalogu.

Za prijetno bivanje

Zgrajena je bila peš pot ob reki Pivki, asfaltirana kolesarska pot na Poljane do osrednjega pump-track poligona za Sovičem, nedaleč stran obnovljen stadion pri vojašnicah ter obnovljen športni atletski in nogometni park Postojna z novimi garderobami, sedeži na tribunah in ograjo. Obnovljena ali v celoti na novo postavljena so bila še igrišča v Velikem Otoku, igrišče v Zagonu in igrišče na Pivški ulici. Igrala so prilagojena vsem starostnim skupinam. KS Postojna vsa leta zgledno skrbi za hortikulturno urejanje mesta in vasi, nabavlja sadike za ocvetličenje javnih ustanov in ureja javne površine ter tako poskrbi za prijetno urejeno in privlačno okolico že na prvi pogled.

Načrtovana dela v »čakalnici«

Trenutno se izvaja projekt *Sovič, primestni park z razgledom*. Ta predvideva ureditev sprehajalnih poti, počivališča in dveh razglednih točk. Načrtuje se še ureditev dodatnih kolesarskih poti po mestu in vaseh, izvedba predvidenega dostopa od novega gasilskega centra v Postojni do krožišča pod Logom. Ustrezno bi radi nadgradili dostop iz Stare vasi do Reške ceste in uredili varen izvoz iz Zaloga na Reško cesto.

Besedilo in fotografiji: Marino Samsa.

Volaričeva ulica z novo Posbikes lokacijo.

Patronažno varstvo

Postojnska patronažna služba (od leve proti desni): Bojana Malečkar Fatur, Darinka Zbačnik, Irena Vukelič Lamper, Ana Janež, Larisa Hreščak Švigelj in Tanja Rak. Na fotografiji ni Bojane Urh in Saše Koren Smrdelj.

Na obisku sedeža patronažnega varstva oziroma pri patronažnih sestrah v Zdravstvenem domu Postojna nas najprej prijazno nagovori lep velik plakat z naslovom *Od skrbstvene sestre do patronažne medicinske sestre*. Pomenljivo in slikovito nas popelje za več kot stoletje nazaj v zgodovino. Začne se z zapisom: »Kadar prideš v hišo, ne smeš takoj kot orožnik spraševati, kaj je z vašim otrokom narobe. Lepo se moraš pogovoriti, tudi o kozji reji, če je to potrebno.«

To je le eden od napotkov prve slovenske skrbstvene sestre Angele Boškin, ki še danes držijo. Vodja postojnske patronažne službe **Irena Vukelič-Lamper**, ki je že 36 let v službi patronažnega varstva, mu z veseljem prikima: »Naše poslanstvo ni le obisk in zdravstvena oskrba pacienta na domu, je veliko več – so pogovori in poslušanje, zaupanje, svetovanje, tolažba, podpora, sočutje, naklonjenost in spodbuda. Vse več je tudi bolnikov, ki potrebujejo psihično pomoč. Sestre pa se ne ukvarjamo samo in zgolj s pacientom, temveč vedno tudi z njegovo družino. Spletajo se lepi odnosi in sčasoma stkemo vzajemne vezi in povezanost, saj smo marsikje skorajda že del družine – posebno tam, kjer paciente obiskujemo že vrsto let, deset, petnajst ... Njihova hvaležnost pa je zadoščenje za

naše opravljeno delo. Pravzaprav spremljamo življenje na nek način od rojstva do smrti.«

■ Kaj vse zaobjema patronažna služba oziroma varstvo?

Zaobjema zdravstveno-socialno obravnavo posameznika, družine in skupnosti ter zdravstveno nego bolnika na domu. Eno od pomembnih področij je tudi nega oziroma skrb za nosečnice, novorojenčke, dojenčke in otročnice.

■ **Na Postojnskem ima ta služba spoštljivo zgodovino. Danes si kar težko predstavljamo, kako se v tistih prvih letih oziroma desetletju sestre še niso vozile k bolnikom z avtomobili, hodile so peš ali se odpeljale s kolesom.**

Patronažna medicinska služba se je začela leta 1957 v Zdravstvenemu domu Postojna. Skozi zgodovino dobrih šestih desetletij se je reorganizirala in sedaj deluje kot polivalenca. To pomeni, da ena sestra dela vsa opravila na enem terenu, torej je vse v eni osebi: negovalka, babica, visoko usposobljena sestra.

Ves čas se je treba torej prilagajati in biti odziven. Smo edine od zdravstvenih delavcev, katerih delovno mesto so domovi naših pacientov. Torej smo edini profil, ki je pravzaprav ves čas na terenu in hodi neposredno k pacientom domov. Delo si iščemo tudi same v lokalni skupnosti. Obiski vključujejo svetovanje, pogovor, navodila, skrb za zdravje. Te obiske lahko opravi patronažna sestra samostojno.

■ **Sicer pa ste več kot polovico te zgodovine zvesto soustvarjali prav vi, kar je vsekakor spoštljiva doba 36 let. Sklepam, da imate res zelo radi svoje delo.**

Vedno sem si želela tako delo, pri katerem mi ne bi bilo potrebno ves čas sedeti v pisarni in ta služba mi je pisana na kožo. Strokovnost in prijaznost pa sta mi pri mojem delu še posebno pomembni.

■ **Kako veliko območje pokrivata in kako sta povezana patronažno varstvo in lokalna skupnost? Vaše poslanstvo je široko razvejano in usmerjeno tudi v preventivo.**

Naš tim pokriva območje postojnske in pivške občine. Sestavlja ga devet patronažnih medicinskih sester, ena od njih je zasebnica v Pivki.

Naš program dela zajema tudi obravnavo lokalne skupnosti, kjer patronažna medicinska sestra deluje kot neposredna poznavalka zdravstveno socialne problematike na določenem območju. Tako se njeno delovanje usmerja predvsem v preventivne aktivnosti in zdravstveno vzgojo prebivalcev. S svojim delom prispeva k ohranjanju in h kreptitvi zdravja, k preprečevanju bolezni in odkrivanju zgodnjih znakov bolezni.

V okviru *Centra za krepitev zdravja* in v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi obeh občin izvajamo preventivna predavanja in delavnice ter na ta način promoviramo zdravje.

■ **Patronažne medicinske sestre združene v kolektiv izkušenega negovalnega in zdravstvenega tima. Kateri so tisti dejavniki in lastnosti, ki so ključnega pomena za uspešno delovanje?**

Naš kolektiv sestavlja ženska populacija v starosti od 25 do 60 let in prav starostna in karakterna raznolikost nas delata močne, povezane in nam omogočata dobro sodelovanje.

■ **Medicinske sestre ste nepogrešljiv temelj v zdravstvu. Vaša vloga in poslanstvo sta nezamenljivi. Poleg svojega vsakodnevnega dela se tudi**

ves čas izobražujete, odlikujete vas vrednote, kot so prijaznost, prizadevnost, strokovnost, odgovornost, sočutnost... Na splošno se vašega dela še vedno niti ne ceni dovolj niti ustrezno plača.

Patronažne sestre smo predane svojemu delu praktično vsak dan, tudi med vikendi in prazniki. Kljub dopoldanskemu urniku moramo včasih na obisk tudi v popoldanskem času. Ne ustavijo nas še tako slabo vreme ali težke vozne razmere na cesti in nasploh na terenu. Enostavno moramo na pot, tudi če je težko. Saj poznate tisto pošarsko: zmoremo premagovati 'vsa vremena in vsa bremena', kar velja tudi za nas.

Res se ves čas borimo v dobrobit ljudi in njihovega zdravja, smo v prvi vrsti zagovornice bolnikov, smo koordinatorke in komunikatorke, predvsem pa si vedno in povsod prizadevamo pozitivno večati zdravje posameznika in z optimizmom krepiti njegovo boljše počutje.

Dela ima naš patronažni tim res veliko in ga komaj dohajamo. Paciente vse hitreje odpuščajemo iz bolnišnic, daljša se starostna doba ... Zdravstvena nega na domu predstavlja

skoraj 80 odstotkov našega dela.

■ **Kako je in še vedno problematika epidemije koronavirusa vpliva na delo v vaši službi?**

Otežena je zlasti komunikacija, saj preventivni ukrepi narekujejo obvezno nošenje mask in vizirjev predvsem pri starejši populaciji. Več dela je z razkuževanjem avtov, oblek in materiala, ki ga uporabljamo pri svojem delu, več je edukacije naših pacientov in njihovih svojcev o preprečevanju prenosa bolezni. Zaradi nejasne epidemiološke slike družin, ki jih obiskujemo, je večja tudi naša psihična obremenitev. Kljub temu v našem kolektivu ohranjamo pozitivno energijo, svoje delo opravljamo korektno, strokovno in z veliko mero empatije.

Naj na koncu izkoristim priložnost in se zahvalim tudi v našem imenu vsem sedanjim in nekdanjim patronažnim sestram, ki so s svojim delom, prizadevnostjo, trudom in predanostjo tkale zgodovino tega tako zelo pomembnega in nepogrešljivega segmenta zdravstvene dejavnosti.

Besedilo: Polona Škodič;
fotografija: arhiv Irena Vukelič – Lamper.

Letos mineva 200 let, odkar se je rodila **Florence Nightingale** (1820–1910), prva medicinska sestra, ki velja za utemeljiteljico zdravstvene nege kot stroke. Kar je ta britanska humanistka in izjemna ženska storila za prepoznavnost in vlogo medicinskih sester po svetu, je naredila **Angela Boškin** (1885–1977) v Sloveniji. Bila je ženska z velikim srcem in zelo napredna. Poleg tega, da je zaslužna za uveljavitev poklica medicinskih sester v Sloveniji, je veliko delala tudi z ženskimi društvi. Izstopala je pri vseh nalogah, ki jih je opravljala. Čeprav je veliko naredila za siromašne in zapuščene, so bili njena prva skrb otroci in matere. Boškinovo, prvo skrbstveno sestro, je odlikovalo delo z ljudmi, ne samo na zdravstvenem, ampak tudi na socialnem področju. Ljudi je obravnavala celostno. Trdila je, da je treba iti k bolniku v domače okolje, saj ga v ambulanti težko oceniš. Veliko je bilo področij, na katerih je orala ledino.

Minister za gospodarstvo obljubil pomoč

Minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek se je po obisku v pivški občini, kjer se je 22. septembra mudil po izbruhu večjega števila okužb z boleznijo Covid 19, ustavil tudi v Postojni. Srečal se je s predstavniki občine ter pogo-relega podjetja Excelza in jim obljubil pomoč, obiskal pa je tudi Podjetniški inkubator Perspektiva v Velikem Otoku.

Minister Počivalšek je bil prijetno presenečen nad učinkovitostjo pri sanaciji posledic požara v podjetju Excelza.

Po ogledu pogorišča prostorov podjetja Excelza, ki jih je požar skoraj popolnoma uničil v začetku oktobra, je zagotovil pomoč ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo. Napovedal je proučitev možnosti in med njimi izpostavil dve različni v skladu z zakonom o regionalnem razvoju in instrumentu »de minimis«. Z njima bi podjetju olajšali naložbe.

»Ob takih dogodkih mora država pomagati podjetjem in jih podpreti pri njihovih načrtih za obnovo proizvodnje. Posebej pomemben je tak odnos v panogah, kot je lesna, saj predstavlja enega večjih izzivov tudi za naše ministrstvo,« je poudaril **minister Zdravko Počivalšek**.

Na pomoč je podjetju priskočila tudi Občina Postojna. Ta je pokrila vse stroške gašenja požara, o katerem dober mesec po njem skoraj ni več sledu. Kot je pojasnil **Tine Berginc iz Excelze**, je sanacija tekla vsak dan od jutra do večera in tako je sredi oktobra podjetje že zagnalo proizvodnjo. Občina bo omogočila tudi spremembo namembnosti površine v nepozidano stavbno zemljišče in

s tem znižala višino nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. **Župan Igor Marentič** je podjetju ponudil tudi pomoč pri prijavi na razpise ministrstva in subvencioniranje nabave strojev.

Priložnost je izkoristil tudi za pobudo ministru Počivalšku, da bi Občina podaljšali roke za dopolnitev določenih segmentov pri oddaji projektov, za katere želijo črpati evropska sredstva iz naslova dogovora za razvoj regij, in od njega dobil zagotovila, da bodo roki podaljšani.

Zdravko Počivalšek je bil sicer prijetno presenečen nad učinkovitostjo pri sanaciji pogorišča, navdušen je nad ustvarjalnostjo in pozitivno energijo pa je izrazil tudi ob obisku podjetniškega inkubatorja. »Pogovor je tekel o projektih, ki predstavljajo dobro razvojno priložnost za občino. Navdušil me je načrt za ureditev podjetniškega inkubatorja, saj bo postal vstopna točka za mlade podjetnike s širšega območja,« je povedal.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv Občine Postojna.

Youth Hostel Proteus med najboljšimi v državi

Postojnski Youth Hostel (YH) Proteus (ta je del Srednje gozdarske in lesarske šole) je znova sodeloval v natečaju Turistične zveze Slovenije Moja dežela – lepa in gostoljubna. V kategoriji mladinskih prenočišč si je prislužil tretje mesto. Ocenjevalci so izpostavili napredek pri dostopnosti za gibalno ovirane.

Turistična zveza Slovenije je že 29. leto pripravila natečaj Moja dežela – lepa in gostoljubna. Z njim spodbuja kakovostni domači

turizem. Zaradi trenutnih epidemioloških razmer so namesto zaključne prireditve pripravili kar posebno televizijsko oddajo z razkritjem zmagovalcev natečaja. V kategoriji mladinskih prenočišč je sodeloval Youth Hostel Proteus Postojna, sicer pomemben del kompleksa Srednje gozdarske in lesarske šole. Vsi, ki skrbijo za kakovostni napredek postojnskega hostla, so se razveselili novice, da si je v svoji kategoriji prislužil tretje mesto. Strokovno komisijo so navdušili lokacija hostla, arhitekturna ureditev in izgled, ki je prilagojen lokalni zgodbi. Izpostavili so še 24-urno recepcijo, skupne prostore, napredek pri urejanju dostopa za gibalno ovirane in sobo za apiterapijo. Zmotili sta jih okolica, saj kliče po manjši ureditvi, in fasada, ker bi si za-

služila prenovo. Omenili so še nejasno ločnico med dijaškim domom in hostlom.

Na sam vrh kategorije se je zavihtel MCC Hostel Celje, na drugo mesto pa Hostel Pekarna Maribor. YH Proteus pri projektu ne sodeluje prvič; tretje mesto so si priborili že leta 2014, leto zatem so bili še stopničko višje. Nagrad so vajeni, saj jim je temeljito preoblikovanje prineslo prestižno nagrado za interier leta 2013. Zasluge gredo arhitektom kreativne skupine Svet vmes, ti so skupne prostore priljubljenega prenočišča zasnovali na novo. Tudi zato je postal priljubljena točka za obiskovalce Postojne.

Jaka Zalar

Štirinajst tisoč evrov za najboljše poslovne ideje

Letošnji natečaj Podjetniškega inkubatorja Perspektiva se je zaključil 4. oktobra s predstavitvijo podjetniških idej desetih finalistov in podelitvijo nagrad najboljšim. Kot najbolj perspektivno je žirija ocenila idejo Isaka Sulejmanovića iz Izole, priznanje in denarno nagrado pa sta si za svoja projekta prislužili tudi Postojnčanki Nataša Sedej in Maja Lapajne. Med finalistse so kot spodbudo na novi podjetniški poti razdelili 14.000 evrov iz denarnega sklada, ki ga je skupaj z Inkubatorjem zagotovila Občina Postojna.

Predinkubacijski program Naša perspektiva udeležencem ponuja priložnost za presojo in testiranje njihovih podjetniških idej, hkrati pa spodbuja inovativnost in razvoj podjetniške kulture in inovativnost v regiji in širše.

Spomladanskemu razpisu in izboru najbolj svežih poslovnih idej je sledilo petmesečno piljenje pod vodstvom strokovnih mentorjev vse do predstavitve. **Vodja programa SIO Ana Širca** je z izkupičkom še toliko bolj zadovoljna, ker je bil letošnji projekt ognjeni krst tako za udeležence kot tudi za novo ekipo inkubatorja. »Kandidate sem spremljala vseh pet mesecev njihove rasti in moram reči, da so se odlično izkazali. Nekateri so celo že ustanovili podjetja in (ali) podpisali pogodbe s podjetji,« je ponosna v upanju, da se bodo v institucijo vračali po strokovno in učinkovito pomoč.

Vodja Inkubatorja Jana Nadoh Bergoč pa kot prednosti izpostavlja predvsem visoko strokovnost pri delu z (bodočimi) podjetniki, individualen pristop in prepoznavanje potreb ter osredotočanje na manj poznana področja, ki začetnikom predstavljajo poseben izziv.

Nagrade za najboljše poslovne ideje so prejeli (od leve proti desni): Maja Lapajne, Isak Sulejmanović in Nataša Sedej.

Nagrade za najboljšo poslovno idejo se je letos razveselil **Isak Sulejmanović**, avtor aplikacije Visitvibe, ki se od bolj znanega popotniškega portala Trip Advisor razlikuje po algoritmu, poštenejšem do ponudnikov in uporabnikov. Z njo želi, kot poudarja, v teh negotovih časih ohraniti in spodbuditi kakovostno ponudbo.

Slovenistka in komparativistka **Nataša Sedej** je zadovoljna, da je komisija prepoznala potencial v njeni poslovni ideji »Slovenščina z Natašo 5 minut na dan – vsak dan« in ji podelila naziv Naj ustvarjalna ideja. »Spletni tečaj za učenje slovenščine je namenjen zlasti tujcem, ki živijo v Sloveniji. Ti po mojih več kot dvajsetletnih izkušnjah nimajo časa za obiskovanje tečajev ali spletnih učilnic. S to aplikacijo pa se lahko učijo kjerkoli in kadarkoli, potrebujejo le mobilni telefon,« je razložila. Sedejeva načrtuje, da bo tečaj konec leta dostopen na spletu, čaka pa jo še delo na povezovanju, prepoznavnosti in kredibilnosti blagovne znamke. Idejo bo nadgradila s tečajem za otroke tujcev, ki živijo v Sloveniji.

Maja Lapajne, nagrajena za najboljšo predstavitev (Naj pitch) je svoj projekt »Kroji, seti in delavnice za šivanje igračk« razvila v času epidemije. »Ljudje so takrat znova zagnali šivalne stroje, začeli šivati maske in se nato lotili še česa drugega, mnogi so se takrat šele začeli učiti ročnih del,« pravi podjetnica, ki je v situaciji prepoznala priložnost in se usmerila na digitalizacijo, saj je pošiljanje izdelkov po svetu, njenem ciljnem trgu, trenutno oteženo. Ustvarjalka izdeluje izvirne kroje z natančnimi navodili za šivanje igračk, ob tem pa kupcem nudi tudi podporo. Te igračke, ki jih nato sešijejo mame, babice, pa imajo po njenem mnenju še posebno vrednost.

Med novimi poslovnimi idejami pa nista ostali neopaženi niti ideji domačink **Polone Ženko** in **Nine Vanite Hočevar**. Prva je zasnovala projekt Pravljice o čustvih, druga pa projekt šole ljubezni in obilja Tatanka.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Simon Avsec.

Priznanja so prišla na dom

Sredi septembra se je zaključila tradicionalna akcija Občina Postojna v cvetju – tokrat žal brez slovesne podelitve priznanj in nagrad najboljšim, saj jo je odnesla korona. Priznanja pa so kljub temu prišla v najbolj zaslužne roke. Župan Igor Marentič in predsednica komisije, krajinska arhitektka Ana Pantelin, sta namreč vsakega prejemnika priznanja obiskala na domu in tako je vročitev priznanj potekala v domačem, prijetnem vzdušju na različnih koncih občine.

Sožitje cvetočega in zelenjavnega vrta.

V letošnji s korono zaznamovani pomladi je marsikdo na novo odkril čare vrtnarjenja, veselje ob odpiranju prvih cvetov, zadovoljstvo ob nabiranju plodov, zato verjame, da se je številnim občanom, ki uživajo v skrbi za urejeno okolico svojih domov in poslovnih stavb, pridružil še kakšen navdušenec.

Komisija, v kateri sta bila poleg predstavnikov Občine še **Robert Rogič** iz podjetja Hortikultura Sežana in **Milan Murovec** iz Foto Ateleja Postojna, je z ocenjevanjem najlepših vrtov, balkonov, kmečkih vrtov in okolic poslovnih objektov začela sredi junija. **Predsednica komisije Anita Pantelin** je pojasnila, da se je nekaj občanov prijavilo samih, večino pa je komisija zaznala pri delu na terenu. »Člani komisije smo se razdelili v tri skupine, da smo lahko opravili ogleda po vseh območjih občine,« je še dodala.

Komisija je odločila, da ima najlepše urejen vrt **Peter Magajna iz Bukovja**, sledila sta mu **Frančiška Gorup iz Zaloga** in **Lilijana Gruden iz Šmihela pod Nanosom**. V kategoriji najlepši balkon je komisijo najbolj prepričalo cvetje **Bernarde Požar v Velikem Otoku**, na drugo

mesto se je uvrstil **Viljem Urbiha iz Žej**, na tretje pa **Milenka Bittner z Velikega Ubelskega**. V kategoriji najlepše urejenih kmečkih vrtov je bil zmagovalni zelenjavni vrt **Rudija Blažka z Razdrtega**, priznanji sta prejela še **Marjan Terčon iz Rakitnika** in **Vinko Bogataj iz Gorič**. Za najlepše urejeno okolico poslovnega objekta Česnik storitve in trgovina d. o. o. sta zaslužna **Nada in Karlo Česnik iz Postojne**. Drugo mesto v tej kategoriji je komisija namenila sobodajalki **Vladimiri Kappel s Prestranka**, tretje pa **Calmas caffeju v Postojni**.

Društvo Škratovka si je prislužilo posebno priznanje za celostno ureditev vrta v grajski štali pri gradu Haasberg v Planini. Komisijo je navdušila še **Slavica Urbančič iz Stare vasi**. Tudi njej je bilo namenjeno posebno priznanje, in sicer za zglodno urejeno staro družinsko hišo.

Vsem prejemnikom priznanj iskrene čestitke, ker s svojim prizadevanjem za urejene balkone, vrtove in poslovne stavbe prispevajo k podobi ljudem in naravi prijazne občine.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Foto Ateleja Postojna.

Občani vključeni v unikaten spominek

Razstavo *Postojnske zgodbe v fotografijah* si še vedno lahko ogledate na Titovem trgu, v Zavodu Znanje pa so pripravili še unikaten spominek. Celotna turistična regija Zeleni kras je v septembru pridobila bronasti znak Slovenia Green.

Tudi fotografija *Noč je vzela slovo* Klemna Premrla krasi priložnostno razglednico.

Idejni vodji projekta *Postojnskih zgodb v fotografijah* sta bili Špela Peric iz organizacijske enote Turizem in **Tina Poljšak iz Notranjskega muzeja**. Na natečaju so prejeli več kot 60 fotografij osemnajstih avtoric in avtorjev, ki so delili zgodbo naših krajev skozi svoje oči. Vsi so zaznamovani v priložnostno pripravljenih razglednicah iz recikliranega materiala, ki so na voljo v 31 različnih motivih.

Ob svetovnem dnevu turizma so podarili več kot 120 razglednic. »Še vedno imamo vsak dan obiskovalce, ki pridejo še po kakšno,« je zadovoljno pripomnila Špela Peric. Delila je tudi nedavni obisk navdušenih nemških popotnikov, ki kar nista mogla verjeti, da so razglednice brezplačne in da so nastale izpod rok domačinov. »Rekla sta, da sta prepotovala že precej sveta, a take prijaznosti in pristopa še nista doživela.« Razglednice so brezplačno na voljo v TIC Galeriji in Notranjskem muzeju. Periceva želi, »da tovrstno sodelovanje postane tradicionalno, saj smo domačini tisti, ki ustvarjamo najlepše zgodbe in poznamo vse tiste kotičke, ki jih obiskovalci lahko spoznajo le preko naših pripovedi.«

Turistična destinacija Zeleni kras je v septembru pridobila bronasti znak **Slovenia Green**, ki ga podeljuje Slovenska turistična organizacija za usmeritev v razvoj trajnostnega turizma. Regija je na 10-stopenjski lestvici prejela oceno 7,7.

Tina H. Zakonjšek iz Zavoda Tovarna trajnostnega turizma, ki je akreditiran partner upravljalca Slovenske turistične organizacije, je v obrazložitvi zapisala, da Mednarodni standard Green Destinations zahteva izvajanje 100 ukrepov, kar za Zeleni kras ni lahek zalogaj, saj mora vsaka od šestih občin vpeljati te ukrepe. »Najboljše ocene destinacija beleži na področju kulture in tradicije, medtem ko je največji izziv na destinaciji kategorija Okolje in podnebje.« Izpostavila je napredek pri poslovanju turističnih podjetij z organizacijo on-line izobraževanja za turistično gospodarstvo s področja trajnostnega turizma. Priporoča sprejetje nove strategije razvoja turizma. Prepričana je, da Zeleni kras zmore narediti korak proti bolj žlahtni barvi certifikata.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Klemen Premrl.

Razstava ob 20. obletnici Turističnega društva Pudgura

Pred dobrima dvema desetletjema so se krajan podgurskih vasi Studeno, Strmca, Lohača, Belsko, Gorenje, Bukovje in Predjama povezali v Turistično društvo Pudgura. Tako sedem vasi na svojstven način izraža z aktivnim delovanjem svojo pripadnost domačemu kraju.

Pred dvajsetimi leti so prvič pripravili prireditev **Gozdar kmet nekoč in danes**, ta pa je z leti prerasla v velik, širše prepoznaven dogodek. Letos so bili zaradi zdravstvenega tveganja prisiljeni prireditve odpovedati. Podgurci, znani po svoji vztrajnosti in tudi trmi, so se odločili, da obeležijo svoj jubilej malo drugače. Postavili so fotografsko razstavo. Ob njeni sliki in besedi

se obiskovalci lahko sprehodijo skozi ustvarjalno delovanje društva v preteklih letih. Na ogled bo do konca oktobra.

Predsedujoči v društvu **Vojko Bauman** je pojasnil, da so letos odpadle načrtovane prireditve, med stalnicami Gledališka predstava pod kozolcem, Predstavitev starega instrumenta in Gobarska nedelja, prav tako bosta odpadla žeganje

TD Pudgura je jubilej obeležilo s fotografsko razstavo pod kozolcem.

konj in proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti. Člani društva že snujejo projekte za naslednje leto, ko bomo, kot pravijo, z odgovornostjo, razumevanjem in s potr-

pljenjem premagali nepredvidljivo virusno obolenje.

Besedilo: Marino Samsa, fotografija: arhiv TD Pudgura.

ZANIMIVOSTI

Pokopališče v Slavini

V odloku o pokopališki in pogrebni dejavnosti, ki je bil za območje občine Postojna sprejet sredi leta 2009, preberemo, da je znotraj občinskih meja urejenih šestnajst pokopališč. Za urejanje teh in pokopališko dejavnost na njih skrbi lokalna gospodarska javna služba, kjer te službe ni, pa je skrb za urejena mesta zadnjega počitka naložena krajevni skupnosti. Slednje velja tudi za pokopališče v Slavini, eno najstarejših in večjih v občini.

Slavinsko pokopališče z razpelom in mrliško vežico.

Skrb za urejenost pokopališča je bila v letošnjem letu zaupana novi ekipi; vanjo so se dejavno vključili predvsem mlajši domačini. Ob zagotavljanju splošnega reda in čistoče skrbijo še za vzdrževanje in urejanje zelenih površin pokopališča. Pregledali so tudi pravilnost podatkov in dokumentacijo v bazi grobnih mest pokopališča. Najemnikom so poslali v podpis ustrezne pogodbe, na podlagi katerih bo končno omogočeno številčenje grobnih prostorov. Na pokopališču, kjer pokopavajo umrle iz vasi Slavina, Koče, Selce, Žeje ter dela Prestranka in Slovenske

vasi, je trenutno aktivnih 687 pokopnih mest, kar nekaj pa je tudi prostih grobnih prostorov.

Upravljalci pokopališča načrtujejo v doglednem času povečati parkirišče in urediti neposredno okolico pokopališča, trajno pa želijo poskrbeti za grobove nekdanjih duhovnikov in tiste ali točneje nagrobnike, za katere ne skrbi nihče več. Kar nekaj je takšnih – že pred dobrim desetletjem je nanje opozoril tudi raziskovalec in ljubitelj kamnitih starin **Božidar Premrl** – ki si bodisi zaradi »mojstrskega oblikovanja, kamnoseške izdelave, vsebinskega bogastva vanje vklesanih napisov in tudi zato, ker so izdelani iz domačega kamna,« zaslužijo, da jih ohranimo kot dragoceno kulturno dediščino.

Janez Zabukovec, nekdanji slavinski kaplan in kronist župnije, je v leta 1910 izdani zgodovini župnije zapisal, da je bilo prvotno pokopališče – tako kot drugod po Sloveniji – ob farni cerkvi. In tako kot druga, se je moralo v zgodovini preseliti tudi slavinsko pokopališče. Pred dobrimi dvesto leti – 10. julija 1819 – je župnik Matija Lorenzutti ob asistenci domačih duhovnikov novo pokopališče blagoslovil zunaj vasi, na jugozahodni strani griča Tabor. Župnik Lorenzutti (umrl je l. 1822) je tudi prvi izmed slavinskih župnikov, ki so pokopani na novem pokopališču. Njegovi predhodniki so pokopani v stranski ladji župnijske cerkve Marijinega vnebovzetja. Pokopališče so povečali leta 1848, naslednje leto pa so sezidali še mrtvašnico. Starejši vaščani se še spomnijo »totenkamre« – v njej je bila velika miza in sredi nje luknja, na mizi pa so delali obdukcije. Z leti je postala predvsem odlagališče za orodje in opremo. Leta 2000 so zato po načrtih rojaka Marka Dekleve zgradili novo. Pokopališki križ s pozlačenim Kristusovim telesom – hrastov les za križ je daroval domačin Andrej Gorup *Smodnik* – pa so postavili leta 1878. Kot zanimivost naj zapišemo še, da je bila na pokopališču še pred uradnim blagoslovom 17. junija 1819 kot prva pokopana komajda enoletna Margareta, hčerka Ignacija Sluge iz Žej.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Nika Čuk.

Postojnski filmi na festivalu

Med 6. in 11. oktobrom je potekal že 23. Festival slovenskega filma. Organizatorji so ga letos iz Portoroža preselili v prestolnico, del programa pa predvajali le prek spleta. V tej sekciji so se znašli kar trije filmi, na katere smo v Postojni zelo ponosni. Zainteresirani so si lahko ogledali dokumentarne filme *Za Pavla Knobla skovano, Slovenec, ki je preletel stoletje* in *Naravna dediščina ob veliki vodi*.

Ključna beseda za organizatorje letošnjih dogodkov je prilagodljivost. V danih razmerah jih je

veliko ubralo tako imenovano hibridno pot – del programa v živo, del pa prek spleta. Za to so se odločili tudi organizatorji Festivala slovenskega filma. Letošnjo 23. izdajo so zaznamovali manjši nabor produkcij in nepodeljene nagrade.

Kljub temu smo v Postojni ponosni, da so bili v program uvrščeni kar trije dokumentarni filmi z našega konca. Na seznamu se je znašel film **Dragane Čolić Za Pavla Knobla skovano, v produkciji KD Cajt in Žerjavistov**. Dobro uro dolg dokumentarni film **Dušana Milavca Slovenec, ki je preletel stoletje** je delo **Studia Proteus** in prikazuje zgodbo Jurija Kraigherja. Ob teh je še pot reke Reke, to sta **Alenka Furlan**

Čadež in Manuel Tomšič osvetlila v dokumentarnem filmu **Naravna dediščina ob veliki vodi v produkciji Studia Proteus in Zavoda Galeja**.

Vsi srednje dolgi filmi so bili del preglednega programskega sklopa, kar pomeni, da so bili na ogled prek spleta.

Tokratna manjša filmska bera morda prinaša upanje za razvoj lokalne ali regijske produkcije, s katero bi na platnu razgrnili pomembne, pozabljene ali pogosto preslišane lokalne zgodbe.

Jaka Zalar

SPRETNE ROKE

Maja Modrijan je trajnostna oblikovalka

Likovna umetnost in oblikovanje spremljata Majo Modrijan že od zibelke dalje in sta postala njen poklic.

Maja je prišla v naše kraje pred dobrimi deseti leti. S partnerjem sta iskala prostor za bivanje in delo. Zvedela sta, da v občini Pivka načrtujejo gradnjo ekovasi, kar ju je pritegnilo, obenem pa sta opazila, da je na prodaj dvesto let stara hiša. Ta ju je takoj navdušila in po treh letih intenzivne prenove z naravnimi materiali, s starim pohištvom, z izjemno veliko improvizacije in predvsem z lastnim delom sta ustvarila nov dom, obdan z vrtom in dobrimi sosedi.

Že od rosnih mladih let je Maja Modrijan v sebi čutila naklonjenost do ustvarjanja, raziskovanja, izumljanja, zbirateljstva. Že takrat so jo zanimala zbirke nenavadnih predmetov in materialov, predvsem tistih, ki so se jim drugi odpovedovali. In še danes jo vedno bolj navdihuje raziskovanje, kako koristno in kakovostno uporabiti stvari, ki so v očeh drugih smet. »Kadar kaj potrebujem, ne kupim takoj, najprej se vprašam, iz katerega zavrženega materiala bi stvar naredila sama,« je pojasnila Maja.

Iz osnovnošolskih dni se spomni, da je v prvem razredu prinesla k pouku na pol spleten pulover, ker se ji je zdelo, da ima med odmori, čakanjem avtobusa in med uro samostojnega učenja veliko časa, ona pa je takrat rada pletla. Njena učiteljica je bila nad njeno »igračo« tako navdušena, da jo je pokazala v zbornici.

Po končanem študiju za profesorico likovne umetnosti je vedela, da si ne želi poučevati v šoli. Študij ji je dal dovolj znanja iz risanja, slikanja, grafike in kiparstva, da je začela s samostojnim

Majo Modrijan zanimajo različne tehnike, orodja in proizvodni procesi in tudi odpadki.

delom. »Imam obdobja, ko se moja kreativnost usmerja na različna področja. V obdobju grafike sem veliko sobot preživela ob tiskarski preši na fakulteti. V obdobju keramike sem ob vretenu in glini presedela toliko časa, da sem celotno peč napolnila s svojimi izdelki. Motive, ki sem jih razvijala med risanjem in slikanjem, sem začela prenašati na oblačila, saj sem v času študija začela intenzivno šivati in krojiti, kasneje pa tudi tiskati na tekstil,« je povedala. »Vzporedno – za hobi, sproščanje in v prostem času se posvečam še glasbi, plesu, poeziji in prozi. Ta se še najbolj prepleta z mojim delom, ker svoje izdelke in projekte rada predstavljam z besedo.«

V Postojni na Kolodvorski 5 b ima Studio Destilator. »Destilator je simbolično poimenovanje moje znamke; to sem ustvarila leta 2017. Vidim namreč vzporednice v destilaciji in reciklažnem ustvarjanju. V obeh primerih potrebujemo veliko vstopnega materiala. Če želimo izdelek visoke kakovosti, morajo biti kakovostne tudi surovine.

Zato je nujno čiščenje, selekcija, izbor tistega, kar vržemo v kotel. In potem se zgodi čarovnija. Veliko je natančnega dela, pomemben je čas, bistvo pa v unikatnih receptih ... in kakšni skrivni sestavini. Tako se zgodi trenutek, ko po zapletenem postopku prikaplja iz destilatorja dragocena dobrina – šnops, eterično olje ... v mojem primeru pa končni izdelki – esenca vsega, kar je bilo vloženo v proces. Nagrada za kreatorja, naročnika in uporabnika,« je ime znamke pojasnila Maja.

Pod znamko Destilator nastajajo različni projekti, delavnice, tečaji in predavanja. Z njimi Maja predaja svoja znanja in navdušenje nad trajnostnimi področji bivanja in dela. Jedro znamke so reciklaža pohištva, notranje oblikovanje, izdelava oblačil, torb ... najbolj pa je znamka razpoznavna po konferenčnih mapah in »volilnih« denarnicah ter čevljih iz »kavbojk« ...

Trajnostna oblikovalka je postajala spontano, vselej pa je očarana nad različnimi tehnikami, orodji, proizvodnimi procesi in nenazadnje odpadki. »V reciklaži, s katero se ukvarjam že 15 let, sem uvidela, da je z ekološke plati kot po sami logiki najbolje uporabiti tisto, kar je že narejeno.«

Maja rada ustvarja izdelke, za katere želi, da bi obstajali, in vedno izhaja iz lastnih potreb ali potreb naročnika. Estetsko in tehnološko jih izpopolni tako, da puščajo pozitiven odtis v naravi in družbi. »Zato sem tudi čevlje poimenovala s frazo 'Walk the talk' (hodi govoreno) – s sporočilom 'delaj, kar govoriš' ali 'živi svoje vrednote'. Ta slogan sicer velja za vsa moja področja.

V Studio Destilator ste bralci Prepiha lepo vabljeni na preizkušnjo ali nakup izdelkov, lahko prinesete v reciklažo zavržek ali pa pridete le na klepet ali posvet o trajnostnih temah.

Besedilo: Gabriela Brovč; fotografija: osebni arhiv Maje Modrijan.

Stoji učilna zidana

V čitalnici Knjižnice Bena Zupančiča Postojna so v Tednu kulturne dediščine od 29. septembra do 9. oktobra gostili zanimivo razstavo Stoji učilna zidana. Organiziral jo je Klub upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka na temo Spoznaj. Varuj! Ohrani. Odvijala se je pod okriljem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Na njej so bila na ogled stara šolska spričevala, stari učbeniki, stari šolski predmeti, šolske fotografije iz obdobja pred 1. svetovno vojno, med obema vojnoma in po 2. svetovni vojni.

Razstava nas je popeljala za več kot stoletje nazaj, ko so v šolah učenci pisali še s kredo na kamnite tablice. Na ogled je bila ena takšnih, še ohranjenih iz leta 1900, poleg nje pa blago in kroj za ročno izdelavo šolskih copat. Prava paša za oči so bila – med mnogimi učbeniki in zvezki – tudi številna spričevala iz različnih obdobja. Najstarejša štejejo spoštljivih 126 let, skozi čas pa so se različno poimenovala: letno izpričevalo, šolsko naznanilo, v času pod Italijo pagella scolastica, certificato di studio, pa tudi odpustnica in celo npr. spričevalo o cepljenih kozah iz leta 1914. Med starimi predmeti in učbeniki niso manjkale niti lesena puščica, šolska halja, učiteljeva šiba in zastava še iz časa pionirjev. Za za-

nimivo zbirko ohranjenega gradiva so v glavnem zaslužni kar sami člani kluba.

Klub upokojencev v vzgoji in izobraževanju občin Postojna in Pivka šteje danes več kot 80 članic in članov (pridružujejo se še člani iz Cerknice in Logatca, ki so nekoč delali v Postojni). Ustanovili so ga leta 1987 in je bil prvi tovrstni klub na Primorskem. Ves čas širi svoje dejavnosti in članstvo. Dolgoletno predsednico kluba **Suzano Cerkvenik** je letos nasledila **Edvarda Sajovic**. Ta je našela nekaj vsebin: »Naš klub je dobro organiziran in se prijavlja na različne razpise, sodelujemo v dobrodelnih in zbiralnih akcijah, nudimo učno pomoč učencem v okviru Karitasa, skrbimo

Razstava Stoji učilna zidana je ponudila bogato zbirko predmetov in gradiva, povezanega s šolo v preteklosti.

za redno tedensko rekreacijo članov, družimo se v krožkih, na pohodih, ekskurzijah in novoletnih srečanjih. Sodelujemo z Društvom Radi pišemo z roko. Ob *Tednu pisanja z roko* organiziramo delavnice za učence osnovnih šol, na to temo jih izvajamo tudi v Domu upokojencev Postojna. Naš bralni krožek pripravlja tudi literarna in pogovorna srečanja; bralne urice izvajamo tudi v Domu upokojencev, kjer tudi sicer ne pozabimo na tam nastanjene kolege

in kolegice. Posebno pozornost namenimo našim jubilentom. Redno jih obiskujemo in obdarujemo ob praznikih. V klubu je letos zaživel še zgodovinski krožek. Ta organizira razne pohode in izlete po poteh slovenske zgodovinske dediščine. Razstava Stoji učilna zidana je postala uspešen plod njihovih skupnih prizadevanj.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Tomaž Penko.

Razstavi Beti Bricelj na Češkem in v Nemčiji

V začetku septembra so v češkem mestu Ostrava v galeriji Sokolská slavnostno odprli samostojno razstavo vse bolj mednarodno prepoznavne postojnske slikarke Beti Bricelj. Desetega oktobra je sledilo še odprtje skupinske razstave v nemškem Raum Schrothu, kjer Bricljeva razstavlja delo iz serije *Optima forma*.

Bricljeva je na razstavi z naslovom D1M3N510N5 predstavila najnovejša dela, ki so skoraj v celoti nastala v prvi polovici letošnjega leta. Kuratorja sta Tadeáš Goryczka in Jaroslav Němec. V delih iz serije FlatCube se skozi ideje, perspektive, globine in iluzije poigrava s percepcijo, ponazarja resnice in si izmišljuje nove (neresnične) resničnosti, tako da izzove opazovalca. Slike so narejene v konstruktivistični maniri, vse je določeno in osredotočeno na konkretno, to pa je tudi značilnost njenih del v smeri razpoznavne geometrijske abstrakcije. Gre za intenzivno igro raziskovanja, preiskovanja in odkrivanja

novih možnosti izražanja. Vsekakor so poleg različnih oblik pomembne tudi barve – primarne, kot so modra, rdeča in rumena, njihovo (so)učinkovanje kot tudi premišljene črno-bele kombinacije.

Ker avtorica pri svojem delu ustvari veliko skic in pri tem uporablja tudi števila, so številke v naslovu razstave Dimensions simbolično zamenjale nekatere črke – D1M3N510N5. Poudarek posameznih razstavljenih del je predvsem v njihovih različnih formah in dimenzijah: od ploskovnih učinkov, iluzije prostora (kjer geometrijska abstrakcija manipulira z možnostjo vstopa v prostor) do iluzije kocke in dejanskih samosto-

Odprtje samostojne razstave Beti Bricelj (tretja z leve) v Ostrovi je potekalo na diplomatski ravni. Častno pokroviteljstvo nad razstavo sta prevzela slovenska veleposlanica v Pragi mag. Tanja Strniša in župan mesta Ostrava ing. Tomáš Macura.

ječih tridimenzionalnih kock kot objektov. Razstava je odmevna tudi v širšem kulturnem prostoru, saj so ji pozornost namenili tudi znani tamkajšnji mediji.

Bricljeva sodeluje tudi na skupinski razstavi v nemškem Raum Schrothu. Razstava z naslovom Multilayer Vision 20/20 bo na ogled v muzeju Wilhelm Morgner Thomästr Soest štiri mesece. Še z ostalimi prizna-

nimi mednarodnimi umetniki na področju konkretne umetnosti razstavlja na njej delo iz serije *Optima forma*. Na razstavi so predstavljene predvsem slike in risbe, ki prikazujejo samostojne pristope umetnikov različnih generacij in narodnosti pri obravnavanju te teme.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: osebni arhiv Beti Bricelj.

Zmaj, ujet v objektiv

Po uspešno zaključenem 23. festivalu Zmaj 'ma mlade so v Mladinskem centru Postojna pripravili razstavo fotografij, s katerimi lahko podoživite letošnje dogajanje. Ob trenutkih, ki jih je ovekovečil Aleksander Petrov, si lahko kupite tudi majico z motivi preteklih izdaj festivala in ga s tem podprete. Razstavo si boste še lahko ogledali, če bodo ukrepi to dopuščali.

Organizatorji festivala Zmaj 'ma mlade so se v s korono zaznamovanem poletju znašli pred zahtevno izvedbo kulturnega programa, a sodelujoči so znova dokazali, kaj vse je mogoče. 23. poletni kulturni festival je tako zaživel in privabil kulture željne obiskovalce. Vse skupaj ne bi bilo mogoče brez vseh prostovoljnih rok. Nekaj ste jih spoznali na naslovnici prejšnje številke. Zmaj se lahko pohvali tudi s fotografom **Aleksandrom Petrovom**, ki je dogajanje vestno dokumentiral.

Najzanimivejše v objektiv ujete trenutke so 2. oktobra razgrnili v Mladinskem centru Postojna.

Odprtje razstave, ki so jo naslovlili »dokaj fotografska«, je po besedah **vodje Kulturnega doma Postojna Katje Jordan** prvi dan obiskalo približno 15 ljudi. Marljivo so skrbeli za varnost obiskovalcev, v razstavnem prostoru je vstopal vsak posebej. Zadnjo razstavo, ki je tematizirala organizacijo in programski izbor, je Zmaj doživel leta 2016. To je

V fotografski objektiv ujeti »dokaj Zmajevi« trenutki so na ogled v Mladinskem centru Postojna.

bila pregledna razstava ob 20-letnici festivala. Zdaj so v ponudbo dali tudi reprodukcije Zmajevih majic zadnjih deset let. »Razgrnili smo jih kot žehto,« je v smehu dejala Katja Jordan. Na takšen način lahko z manjšo finančno injekcijo podprete prihodnjo različico festivala. Še

vedno ste vabljeni, da razstavo obiščete, seveda pa bo možnost ogleda prilagojena danim ukrepom za zajezitev virusa, ki se spreminjajo iz dneva v dan.

Besedilo: Jaka Zalar, fotografija: Aleksander Petrov.

Dolenjski in Notranjski muzej vabita

Notranjski muzej Postojna in Dolenjski muzej iz Novega mesta – slednji letos obeležuje svojo sedemdesetletnico – sta se prvič v svoji večdesetletni zgodovini povezala in sklenila pripraviti razstavo, posvečeno štirideseti obletnici smrti akademskega slikarja Lojzeta Perka, »likovnega razlagovalca ter pesnika veličine in lepote« Notranjske, kot je ob neki priliki zapisal umetnostni zgodovinar dr. Stane Mikuž. Instituciji sta odprtje razstave zaradi znanih omejitev (sicer brez uradne slovesnosti) načrtovali za 22. oktobra, a sta jo bili primorani preložiti.

Dva prijatelja, dve nemirni duši, dva umetnika – Lojze Perko in Leo Vilhar – sta leta 1953 v okviru Postojnskega tedna tudi skupaj razstavljala. Fotografija je bila posneta 10 let kasneje v Cerknici.

Avtorici razstave (umetnostna zgodovinarica Katarina Dajčman in avtorica tega prispevka) pa tudi obe instituciji, iz katerih prihajava, ostajamo optimisti in razstave, preprosto naslovljene **Lojze Perko – razstava ob 40. letnici smrti**, nismo odpovedali, ampak jo le prestavili na kasnejši datum. Če bodo razme-

re dovoljevale, bo okrog trideset izbranih likovnih del priznanega notranjskega umetnika **na ogled med 15. novembrom 2020 in 31. januarjem 2021**. Poleg obeh omenjenih institucij so jih prispevali še Občini Cerknica in Postojna, umetnikovi dediči in mnogi zasebni lastniki iz občin Postojna in Pivka. Mnoga iz-

med teh del bodo tokrat prvič predstavljena javno.

Perkova slikarska pot se je začela dokaj pozno, čeprav naj bi že kot dvanajstletnik v domači Loški dolini kazal posebno veselje do slikarstva in je po besedah, zapisanih v časniku *Jutro*, takrat nanj opozoril celo prispevek v *Slovenskem narodu*. Štel jih je namreč že trideset, ko se je po zaključeni državni moški obrtni šoli v Ljubljani (tam ga je poučeval in vodil profesor France Kralj) želel posvetiti študiju slikarstva na zagrebški likovni akademiji. Zaradi starosti ga niso sprejeli, zato je zapustil domovino in leta 1940 nadaljeval študij na bolgarski umetnostni akademiji v Sofiji. Zaradi vojne je bil leto kasneje študij primoran prekiniti in ga preložiti na čas po vojni. Leta 1949 je z odliko diplomiral na akademiji v Beogradu, kasneje pa končal še specialko pri črnogorskem slikarju prof. Petru Lubardi. Njegovo bogato ustvarjalno življenje je bilo razpeto med Kamnikom, kjer je živela njegova družina, in rodno Notranjsko, kjer se je leta 1968 dokončno naselil. V Dolenji vasi pri Cerknici si je v nekdanji mežnarji pri cerkvi sv. Lovrenca uredil svoje domovanje in slikarski atelje.

Slikarja so se spomnili z obsežno pregledno in spominsko razstavo že februarja letos v Dolenjskem muzeju. Ob tej priliki je izšel tudi obsežen katalog izpod peresa Katarine Dajčman. Ta je med drugim zapisala: »Iz pregleda Perkove umetniške zapuščine, v kateri je zbrana štiridesetletna ustvarjalna izkušnja nepretrganega slikarskega dela, je razvidno, da je njegovo ustvarjalnost nesporno prevladujoče zaznamovalo krajinsko snovanje. Pomembno ustvarjalno torišče je umetniku predstavljala notranjska krajina. Resnično jo je odkril šele po letu 1968 in v njej končno našel vse potrebno za celovito umetniško izpoved. Zrcalil je njeno lirično in baladno lepoto, njeno arhaičnost ter njeno duhovno in središčno plat, zaradi česar so mu pisci in preučevalci njegovega ustvarjalnega dela pripisali oznako »poet nekega za vedno se poslavljaljočega sveta« oziroma »slikarski bard notranjske dežele«.

Če bodo razmere dopuščale, lepo vabljeni k ogledu del »slikarskega barda notranjske dežele«.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: fototeka Notranjskega muzeja Postojna.

Covid je narekoval tudi rožnati oktober

Združenje Europa Donna Slovenija je tudi letošnji oktober »obarvalo« rožnato in ozaveščalo o pomenu zgodnjega odkrivanja raka na dojki. Prizadevne članice iz Postojne in Pivke so s tremi dogodki dodale svoj kamenček v vseslovenski mozaik ozaveščanja.

Koronaukrepi so zdesetkali udeležbo na tradicionalnem »rožnatem« pohodu.

Na našem področju je v eno od skupin Europa Donna povezanih 35 članic iz postojnske in pivške občine, 15 jih je še posebno aktivnih. Po njihovi zaslugi se tudi pri nas pogosteje širi glas o pomenu zgodnjega odkrivanja raka na dojki. Vodilo letošnje akcije je bilo dotik s poudarkom na samopregledovanju dojk. Združenje Europa Donna je v obdobju, ko zaradi koronavirusa grozi nevarnost težje dostopnosti zdravstvenih storitev, še posebej opozarjalo na pomen pravočasne diagnostike. Rak na dojki je pri slovenskih ženskah še vedno na vrhu lestvice najbolj pogoste oblike te vrste bolezni. Vsako leto zbolijo 1400 žensk in deset moških, umre pa približno 400 bolnic in 10 bolnikov.

Koordinatorica skupine članic iz Postojne in Pivke **Vida Tofi** je povedala, da so kljub omejitvam zaradi koronavirusa izpeljale vse načrtovane aktivnosti. Prvega oktobra so se jim v postojnskem mestnem parku pri ovijanju dreves v rožnate pletenine pridružili **župan Igor Marentič, podžupan Andrej Berginc in direktorica občinske uprave Marina Rebec**. Naslednji dan so v rožnato odele še lipo v Pivki. Pri dogodkih so upoštevale varnostne ukrepe, zato na letošnjem pohodu ni bilo množične udeležbe. 17. oktobra se je na pohod v Pivko jamo odpravilo le 9 članic postojnsko-pivške skupine Europa Donna.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv postojnsko-pivške skupine Evropa Donna.

Teden otroka z delavnicama

Teden otroka je v Postojno prinesel dve delavnici. Otroci so se lahko preizkusili v izdelovanju senčnih lutk in izvedbi pravljice ter sestavljali figuro iz lego kock; te so nato tudi animirali.

Otroci so iz lego kock sestavili figure, zaigrali zgodbo in posneli animacijo.

Letos smo Teden otroka obeležili med 5. in 11. oktobrom; v ospredju je bila 30-letnica Telefona za otroke in mladostnike. Društvo prijateljev mladine Slovenije je tokratno temo naslovlilo »Odgovor je pogovor«. Lokalna društva so pripravila več aktivnosti. **Medobčinsko društvo prijateljev mladine PO-PI** je 8. oktobra organiziralo delavnico izdelovanja senčnih lutk. Izvajali sta jo **Mateja Premrl iz društva Lokalc** in **Karmen Tomažič iz društva Prostor**. Nanjo se je prijavilo devet otrok. »Izdelali so vsak svojo figuro in se potem razdelili v dve skupini,« je pojasnila Karmen Tomažič. Obe skupini sta nato s senčnimi lutkami odigrali svojo pravljico.

Kulturno društvo Grable pa je dva dni zatem izvedlo delavnico Lego stop motion animacije. 14 otrok so razdelili v dve skupini. Prva je »iz lego kock sestavila svoje figure, s katerimi so potem zaigrali zgodbo in posneli animacijo, druga skupina pa je animacijo risala na tablo in jo prav tako posnela. Skupini sta se tudi zamenjali, da je vsak lahko poskusil oboje,« je razložila **Tatjana Rant iz DPM PO-PI** in dodala, da so načrtovali tudi večdnevni tečaj fotografije, a so ga zamaknili v november; potekal bo tri dni, izvajalka bo **Tea Nagode**.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tatjana Rant.

S preleti zaznamovan praznik

Člani Aerokluba Postojna so tudi letos počastili praznik vrnitve Primorske matični domovini. Ob koncu tedna so na domačem letališču pri Rakitniku organizirali jadralno letenje in mini tekmovanje.

Povabilu se je odzvalo 19 pilotov iz slovenskih aeroklubov in letalskih centrov. Dokaj ugodno jesensko vreme je omogočilo daljše prelete in piloti so lahko spoznali tudi ta del Slovenije, seveda pa je bila prva skrb namenjena varnosti tako v zraku kot na tleh. Prijateljsko srečanje so zaokrožili z mini tekmovanjem v hitrostnih preletih na krajših razdaljah. Najboljši je bil Sebastjan Ramšak iz Aerokluba Celje, sledil mu je Boris Žorž iz Alpskega letalskega centra Lesce Bled, na tretje mesto pa se je s 312 točkami uvrstil domačin **Bernard Dobre iz Aerokluba Postojna**.

Besedilo: Andrej Bratož; fotografija: Luka Hojnik.

Letalski praznik na letališču pri Rakitniku.

Tekmovalni uspehi in izjemna ulova postojnskih ribičev

Tekmovalna sezona 2020 se je za primorske ribiče zaključila 4. oktobra na jezeru Vogršček s podelitvijo medalj in pokalov najboljšim. Postojnčani so ekipno v mladinski in članski konkurenci osvojili prvo mesto. Med mladinci posamezniki je Tomaž Suša osvojil 3. mesto, med člani pa Rudi Valenčič 2. mesto in Jernej Milharčič 3. mesto.

Postojnski ribiči so se veselili ekipnih uspehov in posameznih dosežkov tekmovalcev.

Damjan Magajna je ujel »krokodila« med ščukami v reki Pivki.

V ligi Primorske se je zvrstilo sedem tekem v lovu rib s plovcem – tri v spomladanskem delu (jezero Vogršček in reka Pivka) in štiri v jesenskem (jezero Vogršček in Mola). Tekmovanja v članski in mladinski konkurenci se je udeležilo šest ekip.

Sreča pa je postojnske ribiče spremljala tudi izven tekmovanj. Najprej je **Damjan Magajna** ujel v reki Pivki

10,7 kg in 111 cm veliko ščuko. To je do sedaj največji zabeležen ulov v vodah, s katerimi upravlja Ribiška družina Postojna. Čez nekaj dni je še **Ivan Tkačuk** v Nanoščici ulovil ščuko skoraj enakih mer in teže (110 cm, 10,4 kg), ki je po fotografiranju spet pristala v globinah Nanoščice. Tolmuni Nanoščice in Pivke skrivajo še veliko večje ribe, a se ne pustijo prelisičiti. (RD)

Mušketirji na kolesu

Kulturno in športno društvo Mušketirji je 26. septembra pripravilo tradicionalno dobrodelno kolesarjenje. Njegovi udeleženci so tudi tokrat zbirali sredstva za Društvo paraplegikov Istre in Krasa. Maloštevilni udeleženci so skupaj zbrali 300 evrov prostovoljnih prispevkov.

»Na kolo za dober namen« – so dogodek poimenovali pri Kulturnem in športnem društvu Mušketirji. Grozila jim je nekoliko slabša vremenska napoved in morda so prav nižja temperatura in zdravstvene razmere prestrašili potencialne udeležence, je razmišljal **predsednik društva Jernej Kalan**. Zaradi manjše udeležbe tokrat niso odpeljali krajšega družinskega kroga do Grobišč. Kolesarjenja na 18,5-kilometrskem krogu po okolici Postojne se je udeležilo devet kolesarjev. Skupaj so zbrali 300 evrov in jih namenili Društvu paraplegikov Istre in Krasa. Kalan pojasnjuje, da se društvo imenuje po štirih prvotnih članih, ki so še pred ustanovitvijo društva

Mušketirji so tudi letos zbrana sredstva namenili Društvu paraplegikov Istre in Krasa.

skupaj kegljali. »Mušketirji so bili tudi štirje,« je dejal in ime se je nekako prijelo. Letošnji dobrodelni dogodek so pripravili že enajstič.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: arhiv društva.

KOŠARKA

Članska ekipa Košarkarskega društva Postojna je v začetku sezone nastopala odlično. V uvodnih štirih krogih je zabeležila tri zmage in en sam poraz. Premagala je ekipe Litijske, Celjske in Ljubljanske, izgubila pa z enim od favoritov lige – z novomeškimi Troti.

Na žalost se je uresničil strah, ki je bil prisoten že ob začetku tekmovanja. Ponovna razglasitev epidemije je začasno ustavila vsa košarkarska tekmovanja, razen članske moške 1. lige in ženske članske lige.

Članska ekipa Košarkarskega kluba Orli je uspela odigrati le eno tekmo, in sicer tekmo v domači dvorani proti Logatcu. Favorizirani gostje so Orlom v prvem polčasu še pustili kanček upanja na presenečenje, nato pa v nadaljevanju dokončno strli odpor domačih in slavili z 52 : 71.

Tudi Orlom je Covid-19 prekrizal načrte in začasno ustavil tekmovanja ter treninge. Tako bomo morali vsi skupaj na nadaljevanje sezone počakati – kako dolgo še ni znano.

Boštjan Blaško

STRELSTVO

V začetku oktobra je bilo na pripravah v Postojni več kot 30 mladih strelcev in strelk iz osmih slovenskih strelskih klubov.

Tako imenovano strelsko akademijo je vodila SD Olimpija Ljubljana na čelu z našo najboljšo strelko in olimpijko Živo Dvoršak, ki sta ji pri vadbi pomagala še Sonja Benčina in Andraž Tekavčič.

ŠAH

Sredi septembra je v Portorožu potekalo ekipno kadetsko državno

prvenstvo v šahu, kjer je nastopilo 11 ekip, med njimi tudi ŠK Postojna. Postojnčani Leon Škrbec, Dominik Kaluža, Tim Hočevar in rezerva Nick Hočevar so pripravili prvovrstno presenečenje in nepričakovano osvojili laskavi naslov prvaka.

Prav v zadnjem odločilnem krogu so remizirali proti prvemu favoritu ŠK Komendi in se tako prvič v zgodovini kluba okitili z ekipnim kadetskim naslovom državnega prvaka Slovenije.

Brane Fatur

ŠPORT

JADRANJE

Od 13. do 19. septembra je v danskem mestu Klitmøller potekalo svetovno prvenstvo v jadranju na deski na valovih. V kategoriji do 20 let je nastopila tudi 15-letna **Lina Eržen** iz Planine in dosegla izjemen uspeh. V močni mednarodni konkurenci 10 odličnih mladih jadralk je zaostala le za domačo dansko tekmovalko in postala svetovna podprvakinja.

Lina Eržen (prva z leve) je postala svetovna podprvakinja v jadranju na deski na valovih.

Pogoji za tekmovalce so bili vse prej kot lahki, zato je Lina uspeha izredno vesela. Dijakinja prvega letnika Ekonomske srednje šole Koper se zdaj posveča šolanju na daljavo, do konca leta pa naj bi nastopila še na državnem prvenstvu. Velik uspeh slovenske jadralk je dopolnil tudi njen brat **Val Eržen**, učenec OŠ Antona Globočnika Postojna, ki je v konkurenci do 15 let osvojil nevhvaležno 4. mesto med 16 tekmovalci.

NAMIZNI TENIS

Postojnski igralci namiznega tenisa so že sredi marca zaradi koronavirusa delno prekinili tekmovalno sezono, v nadaljevanju leta pa so se udeležili nekaterih okrnjenih tekmovalnih turnirjev.

V tako imenovani računalniški lestvici niso odigrali vseh turnirjev, a je **Jasna Šebjanič Pupis** med posameznicami nad 50 let vseeno osvojila 2. mesto, v parih je bila celo prva. **Stane Glažar** je bil v svoji starostni kategoriji četrti. Tudi na veteranskem državnem prvenstvu v Novem mestu je postojnska igralka osvojila identični uvrstitvi. Ob strogih varnostnih ukrepih so Postojnčani pred kratkim nastopili na še dveh tekmovalnih turnirjih. V Kopru sta nastopili celo dve ekipi; kvalitetnejša – **Iztok Nadoh, Gorazd Nastran in Milan Horvat** – se je uvrstila med šest najboljših, druga – **Jasna Šebjanič Pupis, Stane Glažar in Darjo Bergoč** – pa je slavila v tolažilni skupini. Najboljša postojnska igralka namiznega tenisa je nastopila tudi na mednarodnem odprtem prvenstvu Kamnik in osvojila drugo mesto.

KEGLJANJE

Postojnski kegljači in kegljavke so v sezono 2020/21 startali zelo uspešno, saj po krajši prekinitvi ligaških tekmovalnih zasedajo prvo in dve drugi mesti.

V naši najkvalitetnejši **1.A slovenski ligi**, kjer nastopata tako moška kot ženska ekipa KK Proteus, so slednje – sicer aktualne državne prvakinje – z osmimi točkami uvrščene na drugo pozicijo. Po uvodnih dveh zmagah so v nadaljevanju dosegle še dve in bile dvakrat poražene. Tudi kegljači so do sedaj osvojili 8 točk. V zadnjih štirih krogih so trikrat slavili, doma v 6. krogu pa nepričakovano izgubili z Litijo.

Prijetno presenečenje v **2. slovenski ligi – za-hod** so kegljači Proteusa II, ki po petih krogih z 10 točkami zasedajo sam vrh lestvice. V postavi **Anže Cej, Urban Arnič, Matevž Vilhar, Bojan Uršič, Nejc Čeligoj in Nejc Miklavac** so premagali Železnike, Slavijo Štojs, Siliko, Škofjo Loko in Izolo. Če bodo v tem stilu nadaljevali, se jim prav gotovo obeta uvrstitev v višjo kakovostno ligo.

NOGOMET

Nogometna ekipa FC Postojna, ki nastopa v **3. SNL – zahodna skupina**, je odigrala že deset krogov. Postojnčani so trenutno uvrščeni na visokem četrtem mestu, imajo 19 točk, a tudi eno odigrano tekmo manj. V primeru domače zmage bi skočili na drugo mesto takoj za vodečo Ilirijo (25 točk). Do konca jesenskega dela prvenstva, ki se bo zaključil 14. novembra, ostanejo še štirje krogi.

V zadnjih tekmah so Postojnčani na domačem igrišču v Športnem parku nepričakovano izgubili proti Izolčanom z 2 : 3, nato pa z 1 : 0 ugnali Žiri. Tekma z Adrio Miren je bila zaradi dežja in razmočenega igrišča odpovedana. V gosteh so z 2 : 0 ugnali Zagorje, pri vodeči ljubljanski Iliriji pa doživeli visok poraz 0 : 6. V desetem krogu so igrali v Tolminu in nekoliko presenetljivo slavili 2 : 1.

Postojnska futsal ekipa **Svet savn MNK Proteus Postojna** je v **2. slovenski futsal ligi**, kjer nastopa prvič, že odigrala pet krogov. V uvodnih štirih tekmah so vselej igrišče zapuščali sklonjenih glav, saj so zaradi neizkušenosti, neuigranosti, pomanjkanja treningov in še česa, doživeli poraze.

Proti KMN Miklavžu (Maribor) so izgubili 0 : 2, ŠD Extrem (Sodražica) je bil boljši 9 : 2, KMN Benedikt Slovenske gorice je slavil 6 : 5, na premierni domači tekmi, ki bo najbrž šla v klubsko zgodovino, so klonili proti KMN Meteorplastu Ljutomer 2 : 8. V peti prvenstveni tekmi – drugi domači – pa so

osvojili zgodovinsko prvo točko, saj so v primorskem in obenem sosedskem obračunu z MNK KIX Ajdovščino igrali neodločeno 5 : 5 (1 : 1). Tekma (brez gledalcev) je bila zelo razburljiva, enakovredna, a tudi nešportna. Izključena sta bila namreč dva gostujoča igralca. V ekipi Proteusa Postojne, ki je osvojila prvo točko v ligi, so **Stegel, Skopljak, Mehić, Agić, Karadžić, Vukajlović (2 gola), De-sić (2), Plavotić, Kajtažaj (1), Čančar, Vehar**.

BALINANJE

BK Postojna in BZS sta na tretjo septembrsko soboto v Postojni izpeljala državno prvenstvo za balinarske članske dvojice.

Na šestih igriščih je nastopilo rekordno število parov – kar 54 – med njimi številni državni reprezentanti. Nekoliko nepričakovano sta zmagala balinarja iz občine Postojna, in sicer **Mitja Kragelj** in **Rok Beguš**, ki sicer igrata za prvotnega ekipa BK Orlek Oro Met Pivka. V finalnem obračunu sta po veliki borbi in z najtesnejšim izidom 9 : 8 ugnala veliko bolj znan par, in sicer superligaša Erika Petriča in Erika Čeha (Agrochem Hrast, Kobjeglava). Pokale in medalje sta najboljšim podelila predsednik BZS **Primož Marinko** in postojnski podžupan **Andrej Poljšak**. Priložnost ob podelitvi je izkoristilo tudi članstvo BK Postojna, ki se je s spominskim poklonom zahvalilo trenerju **Pavletu Švari** za dolgoletno uspešno delo v postojnskem balinanju.

Končan je jesenski del tekmovalnega v **1. in 2. območni balinarski ligi OBZ Postojna**. V obeh ligah je nastopalo 12 ekip iz občin Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica, ki so od konca avgusta dalje igrali v Zeleni balinarski dvorani v Postojni.

Predvideno nadaljevanje bo prihodnje pomlad, in sicer 30. aprila oziroma 7. maja. Zadnji 7. krog v 1. območni ligi – Koseze : Postojna II 10 : 12, Grmada Planina : Bistrce 22 : 0. Trenutni vrstni red v 1. območni ligi: Košana mladi 9 točk (tekma manj), Grmada Planina 7, Postojna II 6, Koseze 4, Bistrce 2 (tekma manj). V 2. območni ligi po jesenskem delu vodijo Diabetiki (10 točk), sledijo Palčje (7), Frnantovi, Hrašče, Postojna – ženske (po 6 točk), Orlek Oro Met (4), Pivka – ženske (3).

Sekretariat balinarske zveze Slovenije je na nedavni izredni seji odločil, da se prekinijo oziroma preložijo vsa tekmovalna v balinarskih ligah, in sicer tudi tista v območnih ter državnih ligah U – 14 in 18 (nastopajo tudi Postojnčani) ter v pokalnem tekmovalju. Sezona v Super balinarski ligi (ekipno državno prvenstvo), kjer nastopa tudi BK Postojna, se prične 14 dni kasneje, predvidoma 14. novembra.

Športno stran je pripravil: Brane Fatur

Dan aktivnih Metuljčic

Postojnska skupina za pomoč pri obolenjih ščitnice Metuljčice, ki šteje več kot 50 članov in jo že vrsto let vodi Magda Tomšič, je konec septembra pripravila tradicionalni dan aktivnih metuljčic, ki se je letos odvijal v Postojni.

Zaradi deževnega, predvsem pa izredno mrzlega vremena so si udeleženske namesto pohoda iz Postojne do Pivke jame, raje ogledale Notranjski muzej in Postojnsko jamo. Pod vodstvom Nadje Kapelj so kasneje razgibali svoje telo ob meditacijskih vajah s plesom, po kosilu pa prisluhnili kulturnemu programu, ki so ga oblikovale mlade plesalke Ana, Brina, Eva in Manca, plesni par Folklorne skupine Torbarji in kitarist Peter Kapelj.

Prireditev so v društvu Metuljčica pripravili ob pomoči Občine Postojna in Postojnske jame. Vreme je bilo hladno in vlažno, a kljub temu so zbrane udeleženske preživele lep dan, ki bo ostal v njihovem spominu.

Besedilo in fotografija: Olga Knez

Otvoritev razstave

V začetku oktobra smo se z ravnateljem Goranom Uljanom in učenkami, ki obiskujejo izbirni predmet likovno snovanje, odpravili v knjižnico v Pivki, kjer je naša devetošolka Lea Malečkar na ogled postavila serijo risb s svinčnikom in suhimi barvicami, ki jih je uvrstila na področje spekulativne zoologije, kot ga je imenovala.

Risbe, ki so večinoma nastajale letos, so domišljajske podobe živali, ki spominjajo na pošasti oziroma na nekdanje prebivalce zemlje iz obdobja dinosavrov. Opremljene so z izvirnimi naslovi in opisi posameznih kreatur, govorijo o njihovem življenjskem okolju, značilnostih in navadah. Mlada ustvarjalka odlično obvlada risanje s svinčnikom in barvami, zaradi česar so njihove podobe videti še bolj žive in otipljive. Razstava bo odprta do petka, 23. oktobra. Ob tej priložnosti nam je gospa Silva Bajc iz JSKD OI Postojna podelila naziv Kulturna šola, ki smo ga pridobili kot potrditev bogatega kulturnega življenja na Osnovni šoli Prestranek. Naziv bo veljal do konca avgusta 2024, do takrat pa bomo še naprej skrbeli za pestro kulturno dogajanje na naši šoli.

Urška Tušar

Dogodek »Noč netopirjev« letos prvič organiziran na Jakovici

V okviru projekta KRAS.RE.VITA ter dogodka Mednarodna noč netopirjev 2020 je v petek, 18. septembra, na Jakovškem griču potekal dogodek poimenovan »Noč netopirjev«.

Udeleženci so v poznih popoldanskih urah prisluhnili predavanju projektnih partnerjev – Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) in Notranjskega muzeja Postojna. Naravovarstveni svetovalki dr. Jana Laganis in mag. Lara Jogan Polak sta prisotnim predstavili splošne značilnosti netopirjev ter vrste, ki so poleg obravnavanih dveh še prisotni na območju Planinskega polja ter dejavnike njihovega ogrožanja. Koordinatorica projekta, Nina Doles, pa je poslušalcem predstavila aktivnosti, ki so bile v okviru pro-

jekta izvedene za izboljšanje stanja netopirjev na Planinskem polju.

Dogodek smo zaključili z opazovanjem izletavanja netopirjev s cerkve sv. Mihaela. Za prisluškovanje netopirskim klicem smo si tudi letos pomagali s t. i. bat detektorji. Med čakanjem na prve netopirje smo organizatorji zbranim obiskovalcem predvajali posnetke oglašanja netopirjev. Kot bi netopirje s posnetki predramili iz njihovega prebivališča, so se začeli mali podkovnjaki eden za drugim spuščati s podstrehe cerkve.

Predavanje pri cerkvi sv. Mihaela na Jakovškem griču

Bodite brez skrbi, če se vam letos dogodka ni uspelo udeležiti. Glede na veliko zanimanje širše javnosti, vse bolj kaže, da bo »Noč netopirjev« prerasla v tradicionalni dogodek Notranjskega muzeja Postojna, ki bo popestril pozna poletja.

Več o dogodku preberite na spletni strani: <https://www.postojna.si/objave/>

Besedilo in fotografija: N. Doles, koordinatorka projekta KRAS.RE.VITA (Notranjski muzej Postojna)

Odvila se je druga seja Varnostnega sosveta Občine Postojna

Druge seje Varnostnega sosveta Občine Postojna so se poleg vodstva občine udeležili vabljeni predstavniki institucij, ki se ukvarjajo z varnostno problematiko.

Sodelujoči so sprva spregovorili o trenutnem zdravstvenem stanju v povezavi s koronavirusom v Občini Postojna. Vodja NMP Postojna je opisala stanje v zdravstvenem domu, na Covid vstopni točki in predstavnik URSZR Postojna pa je zbrane seznanil, kako bo potekalo delovanje ob morebitni ponovni razglasitvi epidemije. V nadaljevanju je sledila predstavitev stanja varnosti po posameznih področjih na območju občine, kjer sta glavne točke predstavila komandir policijske postaje

Postojna in vodja Skupne občinske uprave. Nadaljevala se je razprava o problematiki ravnanja z odsluženimi vozili in komunalnimi odpadki ter vzpostavitev preventivnih ukrepov na vseh področjih, kjer so posebej izpostavili temo o vožnji motoristov po Planinskih ridah.

Ob boku Varnostnega sosveta so sestali tudi ravnatelji šol in vrtcev postojnske občine, ki mu je zaradi sprejemanja novih varnostnih ukrepov prisostvoval tudi občinski poveljnik Civilne zaščite.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Kakšne so prednosti plačevanja z e-računom?

Z e-računom za plačilo obveznih dajatev z enim plačilom plačate vse obvezne dajatve obračunane z različnimi obračuni davka, ki so oddani v istem dnevu, zapadejo v plačilo istočasno in so prihodek različnih blagajn javnega financiranja.

- E-račun, ki ga boste prejeli v spletno banko bo vseboval vse podatke potrebne za izvršitev plačila, zato vam podatkov ne bo več potrebno vnašati v plačilni nalog. Prav tako se zmanjša tveganje, da bi pozabili plačati davčne obveznosti.
- Z e-računom lahko svoje obveznosti plačajo samozaposleni, prostovoljno vključeni v socialno zavarovanje, popoldanci in kmetje in delodajalci, ki so uporabniki spletne banke. Prijavo na prejem e-računa se odda v spletni banki.
- FURS je v registru izdajateljev e-računov vpisan z naslednjimi podatki: Ministrstvo za finance Finančna uprava Republike Slovenije, Šmartinska cesta 055, 1000 Ljubljana, DŠ: 77695771.
- V prijavi se kot »Referenčno oznako izdajatelja e-računa« vpiše davčna številka zavezanca, ki oddaja prijavo.
- Prijavo na prejem e-računa se lahko odda kadarkoli. Priporočamo pa, da jo oddate do konca meseca in prvi e-račun vam bo izdan že za plačilo obveznosti, ki zapadejo v naslednjem mesecu.

ASFALTI plus

Asfalti plus, nizke gradnje, d.o.o.,
Šmihel 7, 6257 Pivka, Slovenija
asfalti.plus@gmail.com, M: 041 740 514

IZVAJAMO NASLEDJA DELA:

- asfaltiranje (rezkanje, ročno, strojno)
- novogradnja javnih in zasebnih prometnih površin (cest, pločnikov, dvorišč...)
- ureditev zunanje okolice objektov
- izdelava odvodnjavanj, drenaž, fekalne, meteorne kanalizacije...
- rušitvena dela
- zemeljska pripravljalna dela
- izdelava škarp in kamnitih zložb

Kontakti: tel: **+386 41 740 514**

mail: **asfalti.plus@gmail.com**

Pogrebne storitve

KSP D.D. SEŽANA
POSLOVNA ENOTA POSTOJNA,
Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
tel: 00386 (0)5 73 11 242, gsm: 00386 (0)65 555 750

V okviru izvajanja pogrebne dejavnosti vestno izpolnjujemo temeljno poslanstvo, ki vključuje dovršeno organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti, brezpogojno predanost, ki sloni na profesionalnem in spoštljivem odnosu do rajnika ter tenkočutnem pristopu do žalujočih.

24h dežurna številka:
00386 (0)65 555 750

»Tu sem pogosto tudi jaz lepo postrežena, včasih še bolje kot doma!«

Zahvala za to gre krasnim Postojnčanom, ki upraviteljico 3DVA lokala na Tržaški 2a Alenko Tornič pogosto razveseljujejo na vse možne načine: njeni delovni dnevi v poslovalnici so dinamični in polni raznoraznih prigod.

Pa pogledjmo. Samo v dobre pol ure, kolikor je trajalo najino srečanje, sva se do solz nasmejali, reševali hlačnico, v katero se je kupcu zataknil denar, se šalili z mimoidočimi, ki so prišli pozdraviti, dobili kavico od nasmejane sosede, Alenka pa je v procesu prodaje s strankami ustvarjala tako barvite minute, da so minile, kot bi mignil.

Ste vedno tako dobro razpoloženi, ustrežljivi in pripravljena pomagati?

»Absolutno. Mi tudi na misel ne pride, da ne bi bila. Tudi prilagoditi se znam. V času karantene sem nekaj dobrim krajanom, ki niso mogli priti, naročila dostavila na dom, ampak to so bile bolj izjeme kot pravilo, veliko tega seveda ne zmorem. Strankam pa vedno poskušam ustreči v njihovih prošnjah in željah,« se je z navdušenjem v glasu nasmejela Alenka.

Dve vaši ljubi stranki sta mi zaupali, da ste krasna ženska, delovna, komunikativna, sproščena, da je pri vas vse složno. Kaj pa je pri tej službi najlepšega?

»Ravno te moje predrage stranke, prijatelji, ki me skoraj vsak dan obiskujejo. Ko pridejo k meni opraviti nakup, me zraven pogosto počastijo s kavico ali sladkim prigrizkom. Tako da je res lepo delati v trafikki. Včasih sem tu še bolj postrežena kot doma! Kadar je pust recimo, mi ni treba peči krofov, založijo me z njimi z besedami: izvoli, boš malo pomalicala.«

Glede na to, da ste dolgoletna partnerka podjetja 3DVA, d.o.o., predvidevam, da ste zadovoljni tudi s poslovno podporo, ki vam jo nudijo?

»Seveda sem. Zdaj teče že 19. leto, odkar sodelujemo. Če imaš pozitiven odnos do dela, potem ni razloga, da bi prihajalo do nesoglasij. Vsi na 3DVA so prijazni in vedno pomagajo. Če pride do kakšnih težav, pokličeš, se oglasio in rešimo. Že vsa leta delam v Postojni, začela sem v 3DVA lokalu tu blizu, ki je bil že malo v letih, zato so me kasneje preselili v novega – ta pa je ena A s črtico! Res. Poslovalnica je svetla in dovolj prostorna. Poskrbim pa tudi, da je ves čas lepo urejena.«

Kako bi vi povabili tiste, ki iščejo službo, naj se pridružijo ekipi 3DVA?

»Brez dvoma je delo razgibano in zanimivo. Spoznaš polno novih prijateljev in delavniki so obarvani z zabavo in pomenki. Tako da se, kadar je čas, lahko preizkušaš še v vlogah svetovalca in zaupnika. Tako blizu smo si. Meni osebno je to fantastično. Moraš pa biti človek za to, rad delati z ljudmi, imeti spoštovanje do njih, le tako to spoštovanje nekega dne preide v obojestranskega. Pa tudi malo žilice za posel je dobro imeti.«

Kako pa spodbudiva bralce, da vas čim prej obiščejo?

»3DVA poslovalnice imamo odlične asortime, hitro in podkvano postrežbo, smo pa tudi vsestranski in fleksibilni. K nam kupci ne prihajajo zgolj po cigarete, časopise, revije in križanke, zelo radi plačujejo tudi položnice (provizija je le 0,65 €), koristijo Western Union (to so denarna nakazila in izplačila), kupujejo srečke. Potem so tu še športne stave, FlixBus vozovnice, Paysafecard, vstopnice za prireditve, kuponi ugodnosti, sladki program, pijača ... Tudi akcijski izdelki se dobro obnesejo. Kaj naj še rečem? Vrata so odprta vsem in tudi dobrodošli so prav vsi. Posebno pa se zahvaljujem svoji rednim obiskovalcem, naj ostanejo takšni, kot so, kajti če njih ne bi bilo, tudi jaz ne bi bila takšna, kot sem.«

Nam za konec zaupate še, s čim si zapolnite svoj prosti čas?

»Nad vse obožujem moje trenutke z malima vnukinjama. Rada grem tudi hodit, kamorkoli, ali pa nabirat gobe, ko je čas zanje. Doma me čakajo še vrt, njiva in rože. Kadar se ukvarjam z njimi, se prav sprostim.«

Ko odhajaš s tako prijetnega prodajnega mesta, kot je 3DVA na Tržaški v Postojni, ti čez misli drvi le eno: kako lepo je imeti službo, ki jo imaš rad! Službo, ki ti vsak dan znova prinaša zabavne »pustolovščine« in prijateljske odnose. Vabljeni v Alenkin 3DVA! V Postojni je sicer za vas v pripravljenosti tudi 3DVA na Cankarjevi 1. Oglasite se.

Alenka Ivančič

moja trafik

Vodnik dogajanja v občini Postojna

Organizatorji si glede na trenutne varnostne ukrepe pridržujejo pravico do spremembe ali odpovedi programa.

20.10. do 20.11.2020

8:00 RAZSTAVA POSTOJNSKE UMETNICE AMADEE RIS

Društvo HNUM

- Slikarska razstava MYSTICARIS, mlade postojnske slikarke AMADEE RIS, je na ogled vsak delovni dan od 8.00 do 16.00.

 Podjetniški inkubator Perspektiva, Veliki Otok 44b, Postojna

3. november 2020

18:00 DELAVNICA »DOBRA MISEL V VSAK DOM«

Društvo Feniks

- Zaradi ukrepov bo delavnica potekala on-line. Udeležba je brezplačna, prijavitelji se lahko na: info@društvo-feniks.si ali na telefonsko št. 051 413 354.

Več informacij na: www.društvo-feniks.si

4. november 2020

16:00 PRIČETEK FOTOGRAFSKEGA TEČAJA

Društvo prijateljev mladine PO-PI

- Tečaj je brezplačen, namenjen osnovnošolskim otrokom. Obvezne prijave: zpms.popi@gmail.com

 Mladinski center, Postojna

5. november 2020

17:00 DIGITALNI MARKETING

Boreo, regijsko stičišče nevladnih organizacij Primorsko-notranjske regije

- Delavnica digitalnega marketinga je namenjena predvsem nevladnim organizacijam. Udeležba je brezplačna, prijave na: info@boreo.si

Več o dogodku: www.boreo.si

 Veliki Otok 44b, Postojna ali prek spleta

12. november 2020

17:00 UČINKOVITA PISNA KOMUNIKACIJA

Boreo, regijsko stičišče nevladnih organizacij Primorsko-notranjske regije

- Delavnice učinkovite pisne komunikacije je namenjena predvsem nevladnim organizacijam. Udeležba je brezplačna, prijave na: info@boreo.si

Več o dogodku: www.boreo.si

 Veliki Otok 44b, Postojna ali prek spleta

16. do 20. november 2020

TEDEN SPLOŠNIH KNJIŽNIC

Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

- V vseh enotah knjižnice podarimo odpisane knjige. Tematska razstava o naši dejavnosti.

 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

16. do 27. november 2020

BREZPLAČNI VPIS NA BIBLIOBUSU

Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

17. november 2020

17:00 POVEZOVALNA (nenasilna) KOMUNIKACIJA

Boreo, regijsko stičišče nevladnih organizacij Primorsko-notranjske regije

- Delavnica nenasilne komunikacije z Jakobom Kovačem je namenjena predvsem nevladnim organizacijam. Udeležba je brezplačna, prijave na: info@boreo.si

Več o dogodku: www.boreo.si

 Veliki Otok 44b, Postojna ali prek spleta

18. november 2020

PRIMORCI BEREMO

Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

- Zaključna prireditev bralne akcije.

 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

20. november 2020

DAN SLOVENSkih SPLOŠNIH KNJIŽNIC

Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

- Brezplačni vpis v enotah knjižnice Postojna in Pivka.

 Knjižnica Bena Zupančiča Postojna

Najava aktivnosti

2. november 2020

17:00 **Brezplačen tečaj arabščine s certificiranim učiteljem**
(2 šolski uri)

3. november 2020

19:00 **Joga / telovadba**

4. november 2020

Šiviljska delavnica: Nima nima niti niti

7. november 2020

15:00 **Likovna delavnica za otroke**

9. november 2020

17:00 **Brezplačen tečaj arabščine s certificiranim učiteljem**
(2 šolski uri)

10. november 2020

19:00 **Joga / telovadba**

11. november 2020

18:30 **Likovna delavnica**

12. november 2020

Šiviljska delavnica: Nima nima niti niti

16. november 2020

17:00 **Brezplačen tečaj arabščine s certificiranim učiteljem**
(2 šolski uri)

17. november 2020

19:00 **Joga / telovadba**

18. november 2020

18:30 **Likovna delavnica**

19. november 2020

Šiviljska delavnica: Nima nima niti niti

21. november 2020

15:00 **Likovna delavnica za otroke**

23. november 2020

17:00 **Brezplačen tečaj arabščine s certificiranim učiteljem**
(2 šolski uri)

24. november 2020

19:00 **Joga / telovadba**

25. november 2020

17:30 **Likovna delavnica**

27. november 2020

18:00 **Medkulturni večer – Venezuela**

30. november 2020

17:00 **Brezplačen tečaj arabščine s certificiranim učiteljem**
(2 šolski uri)

31. november 2020

19:00 **Joga / telovadba**

V novembru bo 2x tedensko potekal tudi brezplačni tečaj praktične slovenščine. Termin se usklajuje glede na skupino. Še vedno so možne prijave za naslednji cikel na +386 40 307 290 ali po mailu na starting.postojna@gmail.com.

Aktivnosti so organizirane v sklopu pilotne aktivnosti Starting Point Postojna, ki je del projekta Arrival Regions, v katerega je vključenih 13 partnerjev iz šestih držav, med njimi tudi Občina Postojna.

Vse aktivnosti, potekajo na SGLŠ.

Starting Point Postojna vabi lokalne deležnike z območja Postojne, da se z nami povežejo in nam sporočijo svoje aktivnosti, katere bi lahko izvedli s skupnimi močmi.

Kontakt za vse informacije:

+386 40 307 290, starting.postojna@gmail.com

Iz foto albuma družine Žele s Prestranka

»Oprostite, zakaj pa ste kaznovani?«

V par potezah mu opišem zločin, radi katerega sem poslan v živ grob, čeprav ga nisem izvršil. Povem mu, da sem obsojen, ker ne čutim ljubezni do Italije in ker sem Slovenec ... Razlagam mu naš mučni položaj, vse krivice in trpljenje, ki ga prestajamo. /.../ »Gospod poveljnik, kako naj ljubim onega, ki me tepe? Saj Italija ni moja domovina.«

»Kaj niste Italijan, vi?«

»Ne, samo državljan sem italijanski, a po narodnosti sem Slovenec.«

»Oh, saj jih spoštujem zakone in državo. Seveda pogojno, če tudi država spoštuje mene in njeni zakoni niso nasproti mojim človeškim, socialnim in narodnostnim pravicam in težnjam. In tu je ravno jedro našega upiranja in odpora ... vse naše pravice so pogazene, uničene in odpravljene.«

(iz besedila z naslovom Zapiski političnega kaznjenca v Italiji, avtor Peter Žele, objavljeno v izseljeniški Prosveti leta 1934).

Peter Žele (rojen 1896) v Kleniku je v sedmem letu ostal brez staršev in kmalu tudi brez brata. Živel je pri sorodnikih v Matenji vasi. V Postojni je končal triletno meščansko šolo, nato odšel v Cerknico, da bi se učil za trgovca, po letu dni pa v trgovino Schmidt v Sv. Ivanu pri Trstu. V Trstu je ob delu zaključil še obrtno nadaljevalno šolo in trgovski tečaj.

V začetku prve svetovne vojne je bil mobiliziran in poslan na fronto. Konec vojne je dočkal v kraju Blumau na avstrijskem Štajerskem. Po vrnitvi je najprej opravljal različna dela, nato je bil tajnik občine Slavina, od leta 1926 pa samostojen trgovec na Prestranku. Peter je bil vse življenje velik rodoljub. Ves čas je sodeloval v kulturno-prosvetnih društvih v občini Slavina, v združenih organizacijah (Mlekarska zadruga, Kmečka posojilnica in hranilnica), bil je tudi tajnik političnega društva Edinost v Trstu. Za občinske volitve leta 1922 mu je uspelo organizirati enotno listo komunistov, bivših klerikalcev in liberalcev. Že leta 1923 je s somišljeniki začel s pripravo za ustanovitev ilegalne protifašistične organizacije, ki je bila nato ustanovljena 19. marca 1925 (20. decembra 1925 je dobila ime TIGR). Peter Žele je bil določen kot namestnik načelnika postojnske enote.

Leta 1926 je bil aretiran kot osumljen udeleženelec akcije na carinarnico na Prestranku. Po aretaciji je bil več kot dve leti v preiskovalnem zaporu, kjer so ga mučili. Zaradi neuspešnega zdravlje-

nja mu je ena noga postala negibna. Leta 1928 je bil obsojen na 9 let, 4 mesece in 15 dni ječe, ki jo je prestajal v različnih zaporih v Italiji; doživljal je kalvarijo. Iz ječe je bil izpuščen konec leta 1932 na podlagi splošne amnestije kot težki invalid. V spominih je zapisal: »Domov! Domov grem. In če bo potrebno, spet v borbo in boj. In potrebno bo zaradi naše svobode, radi naših žrtev!«

Še pred aretacijo se je Peter Žele poročil z Marijo – Maro – Kenič iz Orehka. Ob njegovi aretaciji je bila v začetku nosečnosti, konec leta 1926 je povila hčerko Marijo Jekoslavo – Savo. Znašla se je v hudi stiski. Z vsemogočimi deli je preživljala sebe in hčerko. Po Petrovi vrnitvi v začetku leta 1933 je družina ilegalno pobegnila v Jugoslavijo, da bi se izognila nadaljnjim političnim napadom in fašističnemu nadzoru. Peter se je najprej zaposlil v zdravilišču v Topolšici, nato v bolnici v Novem Celju in zdravilišču v Dobrni. Med drugo svetovno vojno se je takoj vključil v protifašistično delovanje, žena mu je stala ob strani in bila aktivna tudi sama, sodelovala je zlasti pri zbiranju zdravstvenega materiala. Po vojni je Peter opravil tečaj za državnega matičarja in nato opravljal različna dela v Celju, Dobrni in na Bledu. Po vrnitvi v domači kraj (1947) je bil najprej zaposlen kot knjigovodja v Jamski restavraciji, nato pa kot upravnik KZ Prestranek. Leto kasneje se je z družino preselil v poštno poslopje na Prestranku in tam ostal vse do svoje smrti (1969).

Celotna družina Žele je bila družbeno aktivna. Hčerka Sava je sodelovala pri protinacističnih aktivnostih. V partizanih se je vključila v kulturno dejavnost in jo nadaljevala tudi po osvoboditvi. Po vojni je opravljala različna dela, med drugim je bila zaposlena na Ministrstvu za finance v Beogradu. Leta 1949 se je vrnila na Prestranek in se takoj vključila v kulturno delo. V kulturnem društvu je prevzela vlogo režiserke in igralka, dejavna je bila tudi na drugih področjih. Preselila se je na Obalo, kjer se je leta 1959 poročila s Vekoslavom – Slavkom Demšarjem. Tudi on se je med drugo svetovno vojno takoj vključil v NOV, bil izdan in zaprt v celici smrti, a je bil kot mladoletnik oproščen, poslan v zapor v Peruggio, leta 1943 pa poslan v Dachau. Na Postojnskem je deloval med letoma 1949 in 1954, bil je član telovadnih društev Partizan Postojna in Prestranek, direktor Primorskega gledališča v Postojni ter amaterski igralec na Prestranku. Organiziral je vrsto tekmovanj za mladino. Za svoje uspešno

Peter Žele z ženo Maro, s hčerko Savo in sinom Zmagom. Fotografija je bila posneta v 40. letih prejšnjega stoletja.

udejstvovanje je prejel številna priznanja (Red dela, Red republike, Bloudkova priznanja, plaket in Bloudkovo nagrado ...).

Sin Zmagoslav – Zmago je bil rojen leta 1934 v Topolšici. Gimnazijo je zaključil v Postojni. Tudi Zmago se je kljub rosnim letom aktivno vključil v protifašistično gibanje in kasneje v kulturno-prosvetno delovanje. Zanimali sta ga tudi speleologija in geologija in ljubiteljsko se jima je posvečal vse življenje, študija pa zaradi skromnih družinskih prihodkov ni uspel končati. Od dijaških let dalje je bil strasten jamar. Izdelal je 150 načrtov jam, jih odkrival in ena izmed njih se tudi imenuje Želetova jama. Jame je raziskoval tudi na dinarsko-sežanskem, snežniškem in nanoškem območju, v Trnovskem gozdu, na Vran Planini, Nikšičkem polju ... Za svoje delovanje je prejel Bronasti znak Borisa Kidriča in Srebrni spominski znak Jamarske zveze. Še kot maturant je v eni izmed jamarskih akcij ob eksploziji detonacije izgubil zapestje leve roke, kar mu je onemogočalo udejstvovanje na drugih področjih, ki so ga zanimala (padalstvo, letalstvo), kljub temu pa je bil aktiven v KUD Ivan Vadjnal Prestranek, LD Prestranek, TVD Prestranek, član odbora in vodja akcij na terenu v okviru DZRY Luka Čeč ...

Družina Žele je zapustila – ne samo na Postojnskem, temveč na širšem slovenskem območju – zapuščino, ki je ne bi smeli pozabiti ne sedanji ne bodoči rodovi.

Besedilo: Gabriela Brovč; fotografija: iz arhiva družine Demšar.